*На прастор, на шырокі разлог*
*Выхадзі, мой народ, грамадою...*

Якуб Колас

№ 67 (189)

Серада, 16 красавіка 1997 г.

Выдаецца
на беларускай і рускай мовах

Кошт: у кіёсках і крамах — 2000 руб., у індывідуальных гандляроў — свабодны.

# Народная Воля



**Сонца**

| | Усход | Заход |
|---|---|---|
| Віцебск | 5.54 | 20.05 |
| Магілёў | 5.57 | 20.01 |
| Гомель | 5.57 | 19.55 |
| Мінск | 6.07 | 20.12 |
| Гродна | 6.23 | 20.27 |
| Брэст | 6.27 | 20.24 |



# Не такая уж простушка эта Европа, да и Соединенные Штаты Америки отнюдь не простофили

В начале нынешней недели не замедлили наступить международные последствия телевизионной пресс-конференции от 10 апреля 1997 года. В Беларуси она заняла три часа вечернего эфирного времени и транслировалась по каналам ОРТ, РТР, БТ. Это событие посольство Беларуси в США теперь пытается подать американской общественности как доказательство исторического прорыва нашего общества к свободе слова, мнений и собраний.

В официальном послании, составленном для Вашингтона наверняка не без участия лучших агитаторов внешнеполитического ведомства в Минске, говорится об устремленности президента Александра Лукашенко к конструктивному диалогу с оппозицией. Готовность эта якобы изъявлена всерьез и вроде ради законности и суверенитета Беларуси и даже к сведению просвещенных ближних и дальних держав.

Между тем в самой республике далеко не все поверили в наступающий рассвет демократии. Более того, на заседании Сойма Белорусский народный фронт со свойственной ему прямотой выразил свое отрицательное отношение к телешоу и назвал его очередным враньем лукашенковского режима. Часть членов БНФ не одобрила участия в широковещательной пресс-конференции одного из наиболее известных лидеров Фронта Юрия Ходыко. Никто, собственно, не отрицал, что профессор вполне достойно представлял в прямом эфире своих единомышленников. Но все они, как, впрочем, и сам Юрий Викторович, хорошо понимали, что спектакль затеян не ради искреннего диалога, а ради "картинки" для якобы "доверчивого" Запада.

С очевидным для телезрителей напряжением, вытирая от усердия пот со лба, президент Александр Лукашенко выдержал роль великодушного демократа. А вот его оппонент Юрий Ходыко, сойдя, можно сказать, с экрана, на следующее же утро, 11 апреля предстал... перед судом. За демонстрацию 2 апреля лидеру БНФ "впаяли" штраф в размере трех миллионов. Не надо пояснять, что эта "картинка" на глаза ни собственному, ни американскому народу не попала, она осталась за кадром.

Впрочем, заграница постепенно изучила демагогические приемчики белорусской дипломатии. На слово официальным представителям республики уже не верят. Не такая уж простушка эта Европа, да и Соединенные Штаты Америки отнюдь не простофили. Это доказывает хотя бы недавний поступок Голландии, отказавшейся принять главу МИДа Ивана Антоновича на подобающем его статусу уровне. Вряд ли впечатлит суррогат демократии и представителей Евросоюза.

Так что, вероятнее всего, труд посольства республики в США по распространению нас возвышающего обмана пропадет втуне.

**Людмила МАСЛЮКОВА.**

"Народная воля" — с вами!

# Счастливый случай Виталия Ковальца



Пожалуй, победителей розыгрыша лотереи, объявленной "Народной волей" во время подписной кампании, объединяет одно: все они давние поклонники газеты. И едва ли не каждый победитель выписывает "Народную волю" с первого дня. Как, например, Виталий Алексеевич Ковалец из Жодино, выигравший телевизор "Panasonic".

О таком подарке судьбы он узнал в санатории "Летцы", что на Витебщине. Каждое утро за полчаса до открытия газетного киоска занимал очередь, чтобы купить любимую газету. Желающих почитать "Народную волю" в санатории было много, всем газет не хватало, и уже минут через десять после открытия, киоскерша разводила руками: "Народной воли" нету..."

Виталий Алексеевич — пенсионер. "За 65 лет это первая моя удача, — говорит он.— Еще в доперестроечное время выигрывал два раза по рублю, и все. А тут такая удача! Жена, когда узнала, валидол под язык положила. Я думаю, что в жизни ничего случайного не бывает. Я очень люблю "Народную волю" и, наверное, поэтому и выиграл телевизор".

**— А за что любите?**

— За объективность.

**— Как живется пенсионерам сегодня?**

— Тяжело живется. Денег не хватает. Я, к счастью, подрабатываю на прежней работе — в местном отделении узла связи. А иначе не знаю, как бы с женой питались. Кстати, на работе мне и машину выделили, чтобы я мог к вам приехать получить приз.

**— А какое настроение у жодинцев? Чем живут горожане?**

— Может, у меня такой круг общения, но никого довольного жизнью я не встречал. Кто живет надеждой на лучшее завтра, кто возмущается и заявляет о том, что нужны реформы.

**— А вы с каким настроением встречаете весну?**

— С хорошим. Получив такой приз, разве можно грустить?! А в принципе, надежд на лучшую жизнь не питаю, хотя, конечно, очень бы хотелось, чтобы в ближайшее время всем белорусам стало жить лучше.

**— "Народной воле" что бы пожелали?**

— И дальше оставаться такой же интересной газетой, не изменять своим взглядам, всегда давать честную и правдивую информацию.

**Мария НАРЕЙКО.**

Пратэст

# Нават страшна падумаць, што гэтага фонду можа не быць

Больш двухсот актывістаў фонду "Дзецям Чарнобыля" і бацькоў, у якіх хварэюць дзеці, сабраліся ў мінулую суботу на пятую нечарговую канферэнцыю гэтай дабрачыннай грамадскай арганізацыі. Людзі прыехалі, нягледзячы на кепскае надвор'е, з усіх "чарнобыльскіх" раёнаў, каб выразіць свой рашучы пратэст уладам, якія пачалі чыніць перашкоды гэтаму фонду.

Нельга было без хвалявання слухаць выступленні бацькоў хворых дзяцей. У іх было столькі болю і душэўнага крыку, што сціскалася сэрца ад пачутага. У адной маці паралізавала васьмігадовае дзіцё. Яно пачало сохнуць на вачах. У якія толькі дзяржаўныя ўстановы не грукалася — нуль увагі. І толькі фонд "Дзецям Чарнобыля" дапамог здабыць дарагія заморскія лекі, і дзіцё ўпершыню ўсміхнулася.

Прамоўцаў асабліва здзіўляла, што фонд правяраюць па ўказцы Савета бяспекі. Якую ж небяспеку для дзяржавы ўяўляюць хворыя дзеці і іх бацькі, актывісты фонду, якія на грамадскіх пачатках разгружаюць і развозяць дабрачынныя грузы? Да гэтага ж было шэсць праверак, якія нічога такога не выявілі. Цяпер "капаюць" груба і мэтанакіравана. Валянціна Смольнікава з Буда-Кашалёва расказала, што да іх з Германіі прыехаў вялізны транспарт з гуманітарнай дапамогай. А ў філіяле фонду толькі два чалавекі. На сваёй рабоце спраў хоць адбаўляй, а тут столькі бюракратызму пры афармленні груза. Як жа дзвюм жанчынам разгрузіць дзесяткі тон грузу? Ну знайшлі добраахвотных памочнікаў, якія днямі ўвіхаліся са скрынямі. У якасці заахвочвання, па прапанове нямецкіх гасцей, далі кожнаму з іх па клунку харчавання і лекаў. Вось за гэта і ўхапіліся органы. Пачалі праводзіць вобыскі, складаць пратаколы аб раскраданні... "Што ж гэта робіцца? — пытала жанчына. — Калі трэба разгрузіць лекі, у дзяржавы няма людзей для гэтага, а вось праводзіць вобыскі, складаць пратаколы — іх хоць адбаўляй..."

Удзельнікі канферэнцыі вырашылі наладзіць акцыі пратэсту ў многіх "чарнобыльскіх" раёнах краіны, выйсці на "Чарнобыльскі шлях" 26 красавіка, прыцягнуць увагу ўсяго насельніцтва Беларусі, каб сумесна адстаяць дабрачынныя фонды, якія ў асноўным і аказваць дапамогу ахвярам атамнай трагедыі.

**Алесь ВАСІЛЕНКА.**

Резонанс

*Похоже, нашему президенту придется не однажды сожалеть о том, что он сказал на прошлой неделе в Брестской области. Вот какой комментарий появился, например, на страницах "Известий".*

# Лукашенко утверждает: в руководстве России есть предатели

9 апреля, выступая перед партхозактивом Брестской области, Александр Лукашенко позволил себе одно из самых скандальных высказываний, которые он когда-либо допускал в адрес российских властей. В руководстве России, по мнению Лукашенко, достаточно людей, настроенных против любого сближения с Беларусью. "Эти люди, — заявил далее президент, — четко выполняют заказ своих заокеанских хозяев".

Мысль выражена предельно четко. Произнеся эту фразу перед телекамерами, Александр Григорьевич лишил себя возможности утверждать, как это не раз бывало в прошлом, что его неправильно поняли. В лицо России брошено страшное обвинение: в ее правительстве есть предатели, работающие на Соединенные Штаты.

Идея эта не нова. Ее нередко приходилось слышать из уст представителей оппозиции. Кремль, как правило, пропускал подобные выпады мимо ушей. Но вправе ли он поступить так сейчас, когда прямое оскорбление в адрес Бориса Ельцина и Виктора Черномырдина (которые формировали правительство и, следовательно, пригласили участвовать в нем предателей) позволил себе не безвестный депутат с красным значком на лацкане пиджака, а президент другого государства?

Лукашенко никак не может набраться терпения. Казалось бы, что ему стоило подождать еще месяц, пока продолжается "всенародное обсуждение" договора о союзе, не вмешиваться столь бесцеремонно в российские внутриполитические дела, не бросать публично вызов Кремлю? Но бывший директор совхоза, видимо, не в силах совладать с эмоциями. К тому же Лукашено привык: его вызывающие шаги в Москве предпочитают не замечать.

Повторится ли история на сей раз? К моменту подписания этого номера "Известий" ни МИД России, ни пресс-служба президента не распространили никаких комментариев. Как нам сообщили в Министерстве иностранных дел Беларуси, российское посольство в Минске пока не обращалось за разъяснениями, кого именно в руководстве нашей страны Лукашенко считает американскими агентами.

А вообще-то белорусского президента следует поблагодарить. Откровенность в конце концов не такое уж плохое качество. Если у Ельцина еще оставались хоть малейшие сомнения, чью сторону займет Лукашенко, пробившись на российскую политическую сцену, то после 9 апреля они должны окончательно отпасть.

**Максим ЮСИН.**

Творчасць чытачоў




Малюнак Валерыя ГОЙЛАВА.

Рэха

# Ліст галоўнаму рэдактару газеты "Народная воля"

Вельмі шаноўны спадар рэдактар!

У газеце "Народная воля" за 12 красавіка г.г. надрукаваны артыкул В.Тараса "Хочу напомнить президенту, что "без меня народ неполный", у якім чытачам пададзена глыбока абразлівая для мяне дэзінфармацыя. "Как известно, — піша "ничтоже сумняшися" аўтар артыкула, — указ о присвоении этому поэту почетного звания "народный" был подписан самим Александром Григорьевичем Лукашенко. Что же произошло?"

А "произошло" тое, што маральную і палітычную неперабарлівасць кагосьці іншага са сваіх знаёмых В.Тарас прыпісаў мне — пад выглядам абароны майго імя ад "уничижения".

Дазвольце нагадаць уведзеным у зман чытачам газеты, што годнасць народнага паэта Беларусі была мне нададзена указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь яшчэ ў верасні 1991 года і што да гэтай важнай у маім жыцці падзеі А.Лукашэнка не мае ніякага дачынення.

**З павагай — Ніл ГІЛЕВІЧ.**

**Рэдакцыя "Народнай волі" пазнаёміла з лістом Ніла Гілевіча аўтара вышэйзгаданага артыкула Валянціна Тараса. Ён сказаў:**

— *Я сапраўды памыліўся: А.Лукашэнка на самай справе не мае ніякага дачынення да ўзнагароджання Ніла Гілевіча. Але разам з тым лічу, што гэта не мяняе сутнасці сказанага мною. У любым выпадку, пісаць імя гэтага вядомага паэта з маленькай літары, з'яўляецца абразай, супраць чаго я і вырашыў выступіць.*

Взгляд из Москвы

# Из заявления общественного объединения "Яблоко" по вопросу об интеграции России и Беларуси

Мы считаем, что переговорный процесс по практическим шагам по интеграции России и Беларуси не может быть возобновлен до тех пор, пока президентом Лукашенко не будут выполнены следующие требования:

1. Освободить всех граждан, арестованных в Беларуси по политическим мотивам, и полностью прекратить их преследование в дальнейшем;

2. Создать гарантии для деятельности оппозиции и ее доступа к СМИ республики;

3. Восстановить в полном объеме деятельность российских СМИ на территории Беларуси.

Кроме того, мы не считаем возможным говорить о полной интеграции с государством, в котором отсутствует законно избранный орган законодательной власти. Принимать всерьез парламент-марионетку — значит строить здание интеграции на песке. Поэтому мы считаем, что ратификация объединительных документов может состояться только после появления в Беларуси демократически избранного парламента.

Партыйнае жыццё

*Мікалай СТАТКЕВІЧ:*

# "Сёння мы змагаемся не за сацыяльную дэмакратыю, а за дэмакратыю ўвогуле"

Такія словы прагучалі ў пачатку выступлення лідэра Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народнай Грамады) на II з'ездзе гэтай арганізацыі.

Мікалай Статкевіч большую частку даклада прысвяціў палітычным праблемам нашага грамадства. "Калі беларускія сацыял-дэмакраты пазбаўленыя парламенцкіх метадаў барацьбы, яны са сваімі ідэямі павінны выйсці на вуліцы", — падкрэсліў старшыня партыі. — Мітынгі, дэманстрацыі, пікеты — вось наша зброя, пры дапамозе якой мы здольныя дасягнуць сваёй мэты. Нам не трэба спыняцца ў той час, калі некаторыя іншыя рухі і партыі чакаюць эканамічнага калапсу".

Мікалай Статкевіч прапанаваў стварыць фонд матэрыяльнай падтрымкі для тых членаў партыі, якія падвергліся адміністрацыйным арыштам і штрафам пасля вядомых падзей у Мінску. Прагучала з яго боку і крытыка ў адрас некаторых вядомых палітыкаў і асобных партый. "Мы не будзем ствараць ценявы кабінет, як гэта зрабілі дзве вядомыя палітычныя арганізацыі", — адзначыў лідэр БСДП. — Мы маем перад сабой толькі дзве канкрэтныя задачы: дабіцца свабодных парламенцкіх выбараў і на гэтых выбарах перамагчы".

Сваім калегам па партыі Мікалай Статкевіч таксама параіў распрацаваць шэраг сацыяльных праектаў, накіраваных на паляпшэнне жыцця беларускіх грамадзян. Прычым ініцыятыва па складанню такіх праектаў павінна ісці знізу.

У якасці палітычнай заявы II з'езда сацыял-дэмакратычнай партыі да шырокіх колаў грамадскасці была выказана ідэя склікання Канстытуцыйнага сходу, які б меў магчымасць вырашыць наступныя задачы:

1. Аднавіць дзеянне Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь 1994 года.

2. Разгледзець папраўкі да Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, якія выносілі на рэферэндум 24 лістапада 1996 года прэзідэнт Рэспублікі Беларусь і Прэзідыум Вярхоўнага Савета.

3. Прааналізаваць з улікам паправак да Канстытуцыі Закон аб парламенцкіх выбарах.

4. Прыняць пастанову аб даце правядзення парламенцкіх выбараў і стварэння роўных умоў удзелу ў іх усім кандыдатам.

5. Прыняць пастанову аб Цэнтральнай выбарчай камісіі і стварэнні новых акружных і ўчастковых выбарчых камісій.

6. Стварыць Кантрольны Камітэт для нагляду за ходам парламенцкіх выбараў і за выкананнем усіх рашэнняў Канстытуцыйнага сходу.

Можна сцвярджаць, што некаторыя з прапаноў сацыял-дэмакратычнай партыі сустрэнуць падтрымку з боку дэмакратычных рухаў і партый, але нельга спадзявацца на тое, што гэтыя намаганні з радасцю ўспрыме прэзідэнт А.Лукашэнка.

**Валерый СЯРГЕЕЎ.**

# Теперь их знают в лицо

"Теперь мы конкретно и точно знаем всех, кто избивал 2 апреля неподалеку от здания российского посольства в Минске депутата Верховного Совета Республики Беларусь Валерия Щукина", — сказал в беседе со мной генерал Юрий Захаренко, который возглавляет комитет по Национально-экономической безопасности, созданный при общественном коалиционном правительстве.

По словам генерала, известны имена и тех, кто издевался в тот вечер над журналисткой Ириной Халип, и тех, кто зверствовал, беспощадно избивая ее отца. Весь мир видел по телевидению, как милиционеры охаживали дубинками студента из Японии. Захаренко и его подчиненные точно знают, кто учинил расправу над юношей, вся вина которого только в том, что он захотел собственными глазами увидеть то, что невозможно увидеть на его родине.

На вопрос, что будет с теми сотрудниками правоохранительных органов, которые беспощадно избивали участников манифестации, Юрий Захаренко ответил так:

— Рано или поздно они обязательно предстанут перед судом, который и решит, какого наказания они заслуживают. Я не могу обгонять время и делать какие-то прогнозы, но те видео-, фото- и другие документы, которые мы проанализировали, дают право утверждать — эти люди превысили свои служебные полномочия.

Кстати, поговаривают, что такой же "разбор полетов" проводят и руководители правоохранительных органов, которые также пользуются материалами теле- и видеосъемок. Правда, в этих инстанциях "особо отличившихся" не стыдят, а наоборот нахваливают. А те, кто на командирский глаз действовали пассивно, выслушивают упреки в свой адрес.

**Владимир ГЛОД.**

Як справы, земляроб?

# Красавіцкія халады не нашкодзілі...

Снег і замаразкі замарудзілі тэмпы сябы. Тым не менш работы працягваюцца. На Брэстчыне жо пасеяна прыкладна 2/3 каласавых, на Гомельшчыне — крыху менш. Ідзе сяба на Гродненшчыне, Міншчыне, Магілёшчыне, прыступаюць паднёвыя раёны Віцебшчыны.

Па прыкідках спецыяліста, красавіцкія халады не вельмі нашкодзілі раннім пасевам, азімыя выйшлі з зімокі добрым стане. Прыйдзецца перасяваць толькі каля 2% плошча.

**Алесь ДРАБЧУК.**

**Да ўвагі чытачоў**

**Наступны нумар "Народнай волі" Вы атрымаеце ў пятніцу. 17 красавіка — планавы нявыхад газеты.**



Обсуждаем проект Устава Союза Беларуси и России

# Валютный популизм

## Неужели Беларусь и Россия смогут пройти за три-пять лет то, что Европе не удалось за пятьдесят?

В опубликованном проекте Устава Союза Беларуси и России ставится задача перехода к единой валюте. Но решение данной проблемы представляется авторам весьма простым. При этом очень часто ссылаются на Западную Европу, которая уже к концу столетия готовится перейти к единой денежной единице — "евро". Но при этом забывают, что Европа идет к ней фактически с 1946 года.

Дорога Европы к общей валюте оказалась очень долгой и сложной. Что бы описать ее, потребуется ни одна статья. Поэтому замечу лишь вскользь, что экономическую основу Европейского Союза образуют три элемента, к которым относятся, во-первых, европейская валютная единица (ЭКЮ), во-вторых, режим совместного и взаимоувязанного колебания валютных курсов — "суперзмея", в-третьих, Европейский фонд валютного сотрудничества. Каждый из этих элементов является достаточно сложным, требующим скрупулезной работы и массы согласований. Годы показали, что создать приемлемую систему для всех пока так и не удалось.

Как видим, сложные проблемы возникли в рамках объединяющейся долгие годы цивилизованной Европы. Наши же "интеграторы" почему-то надеются пройти такой этап быстро и безболезненно. Скорее всего, это у них от некомпетентности и идеологической зашоренности, а также от отсутствия знаний по сложнейшим интеграционным вопросам. Они ведь не рассказывают, как собираются быстро решать проблемы, которые не удались Европе за десятилетия. Вместо этого, они вещают, что суверенитет государства не потеряют, что люди станут жить лучше. В общем, типичный популизм.

Интеграция, в том числе и валютная, может стать эффективной лишь тогда, когда созданы необходимые предпосылки. Так, важнейшими из них в Европе стали высокая степень конвергенции (сближения) национальных экономик, формирование интеграционного рынка капиталов и создание интеграционного финансового рынка. А где это у нас с Россией? Его нет.

Преимущества общей валюты очевидны. В таких условиях упрощаются торговые обмены между государствами, требуется в общей сложности относительно меньшее количество резервной, свободно конвертируемой валюты, легче привлекать прямые инвестиции и кредиты. Это действительно так. Но применительно к нашим условиям нет никакой гарантии того, что инвестиции и кредиты пойдут в Беларусь. Известно, что до этого инвесторы и кредиторы особо не жаловали нашу страну. Еще в меньшей мере они будут обращать внимание на Беларусь после интеграции с Российской Федерацией.

Для полноценной интеграции Беларуси с Российской Федерацией, как впрочем и с другими государствами, необходимы следующие предпосылки. Во-первых, наличие примерно равной степени экономического развития интегрирующихся государств. Если этого нет, то в каждом из государств будет складываться разный уровень заработной платы и цен на товары и услуги. А региональные рынки будут стремиться к замкнутости. В настоящее время никакого равенства в развитии экономик Беларуси и России нет и в ближайшее время не предвидится.

Во-вторых, наличие эффективной межгосударственной банковской структуры, исключающей возможность использования какой-либо страной-участницей кредитной или налично денежной эмиссии в ущерб экономическим интересам другого государства. Ее пока нет.

Поскольку Беларусь и Россия имеют разную степень готовности к рыночным преобразованиям, они не могут в одинаковом темпе двигаться вперед, что делает неизбежным асинхронность и ассиметричность этих реформ. Как следствие этого, появляется возможность нанесения экономического ущерба одного государства другому, что подорвет относительную стабильность в функционировании белорусской экономики.

Проведение самостоятельной экономической политики возможно лишь в условиях эффективной защиты национальных финансов от прямого негативного влияния извне. Однако такая защита возможна лишь при сохранении собственной денежной системы (хотя бы на данном этапе интеграции с Россией и развития СНГ) и, соответственно, использовании белорусских денег. Необходимость использования в Беларуси собственной денежной единицы определяется не только экономическими, но и политическими мотивами. Дело в том, что только использование национального платежного средства позволит сохранить независимость белорусскогогосударства.

Словом, путь к общей валюте очень длинный и непростой. И, судя по высказываниям многих российских политиков, они вовсе не собираются его проходить. Их цель — включить белорусскую денежную систему в российскую и на этом закончить всякую "интеграцию", распространив "ихний" рубль и на Беларусь. Но это ведет к полной потере самостоятельности.

**Владимир ТАРАСОВ, доктор экономических наук.**

Задумайцеся!

# Страх

Віктар СІМАНСКІ

У Еўропе не адшукаеш другі такі рэгіён, як Беларусь, насельніцтва якога пастаянна трэціруе чорнае пачуццё страху. І няпроста вызначыць тую краіну, кіраўнікі якой з падобнай адкрытай нянавісцю адносяцца да роднай мовы і культуры свайго народа. І вось гэты прыклад "вярхоў" дае адпаведныя вынікі.

Калі на аўтобусе мы з жонкай ехалі з Чыжоўскіх могілак, што ў Мінску, і спакойна размаўлялі на беларускай мове, раптам пачулі:

— Заткнитесь вы с этим грязным языком! Противно гадость слышать!

Такога дзікунства я не чакаў. На суседніх лаўках сядзелі двое 40-гадовых "мэнаў", а за імі, ззаду, іх равесніца з адной кампаніі. Усе апрануты багата, але і ўсе — пад добрай чаркай.

Адказаўшы, што гэта наша права, на якой мове размаўляць, мы пачулі ў свой адрас чысцейшае мацюгальства і пагрозы. У салоне стала ціха, як у чытальнай зале бібліятэкі, усе слухалі заліхвацкія прыдзіркі нахабнікаў. І ніхто нават словам не заступіўся, не дапамог паставіць на месца качэўнікаў з могілак.

На аўтобусным прыпынку ў Чыжоўцы яўны антыбеларус, як уджалены, ускочыў з сядзення і кінуўся да нас біцца. Двое сяброў-чарачнікаў стрымлівалі яго ярасць. Як на тое, дзяжурны міліцыянер як скрозь зямлю праваліўся, і мы бачылі, як тройка прахіндзеяў, азіраючыся на нас, пашыбавала ў бок гастранома.

Калі б падобны эксцэс адбыўся ў нейкай іншай краіне былога СССР, усё б адбылося па-іншаму. Дапусцім, такія авантурысты сустрэліся ў Азербайджане ці Арменіі, тады б пасажыры прыпынілі аўтобус на высокім узгорку і праз расчыненыя дзверцы тройню вымусілі б кульнуцца галавой уніз. І сачылі б, ці доўга тыя коцяцца. Каб з такімі нахабнікамі далей не ехаць і каб тыя на ўсё жыццё зведалі, што небяспечна паскудзіць мову цэлага народа.

У больш набліжаных да Еўропы краінах, Літве ці Эстоніі, такіх дзікуноў пакаралі б інакш: у аўтобусе ім проста скруцілі б рукі, і на прыпынку ўсе пасажыры гуртам адвялі б злачынцаў у паліцыю і запратакаліравалі грубейшае парушэнне артыкула Канстытуцыі, за што "свецяць" турэмныя краты.

У нас жа чорнае пачуццё страху засела ў падсвядомасці, і мы не можам абараніць сябе ў самых простых сітуацыях. Яго парадзілі раўнадушша і абыякавасць да многага. Захопніцкія войны і ўдушэнне свабод заклалі ў спадчынныя гены страх і стагоддзямі вынішчалі на гэтай зямлі ўсё жывое і разумнае.

"Вучыся перамагаць страх. Я ўсё жыццё гэтаму вучыўся", — даводзіць імператар Заходняй Рымскай імперыі Ромул Вялікі ў вядомай п'есе Ф.Дзюрэнмата.

Добра вучыцца перамагаць страх, калі ёсць хоць маленькае жаданне для гэтага. А калі жыве народ, які не чуў і не бачыў нічога лепшага, як знаходзіцца пад прымусам і ў пакорнай згодзе поўзаць перад некім на каленях, быць зацюканым і бяспраўным да апошняй ступені?.. Праедзьце па нашых раёнах, паназірайце за простым людам — і вы пераканаецеся, што беларус сёння ходзіць у шмотках-рванках і ботах-гумовіках — гэта яго багацце, простага люду, харчуецца хлебам ды салам, запіваючы гарбатай без цукру, — амаль як у пачатку стагоддзя... Калі глядзіш канадскі мастацкі фільм "Дочкі Калеба. Эмілі", то шчыра дзівішся: няўжо так жыла вёска ў пачатку нашага стагоддзя? Божа мілы, у нас жа і цяпер так не жывуць! Інтэлект нацыі затармазіўся недзе на ўзроўні 30—40-х гадоў.

Чорныя свечкі народ павінен ставіць сваім духоўным настаўнікам — пісьменнікам, дзеячам навукі і культуры. У часы "росквіту сацыялізму" многія з іх ва унісон Крамлю спявалі арыі пра адраджэнне нацыі, пераконвалі ўсіх, што народ сябе адчувае свабодным беларусам, а не голым зацюканым сынком "брацкай сям'і савецкіх народаў". Чаму тады некаторыя "мудрацы" са званнем "народны" не ўшчувалі, што наш народ так гаротліва жыве? Калі баяліся — адна справа, а калі не ведалі? Грош цана тады такім "мысліцелям", няхай бы ішлі на калгасныя двары і прадракалі лёс свінкам ды кароўкам — вось гэта ўжо было б сур'ёзна...

Страх з чалавека выганяе свабода, а яе, трэба прызнаць, параджае матэрыяльны дабрабыт. Пагадзіцеся, што свабоду мацуе дабрабыт, добрае жыллё і вольнае існаванне тваёй душы. Калі чалавек ведае, што яго заўсёды абароняць дзяржава і закон, за яго заступяцца брат і сват, тады ніводзін кіраўнік не зможа яго таптаць нагамі.

Вечны страх, які ўганялі нашаму чалавеку стагоддзямі, вечная збяднеласць парадзілі на нашай зямлі безаблічны гурт з самымі нізкімі інстынктамі, дзе чалавек адчувае сябе нікчэмнай ячэйкай стаднага грамадства.

Што дало закваску нервоваму страху на гэтай зямлі? Пастаянныя набегі на Вялікае Княства Літоўскае пасля падзелаў Рэчы Паспалітай, цяжкія войны і дзікія рэпрэсіі. Возьмем толькі адзін прыклад. У час трынаццацігадовай вайны 1654—1667 гг. на Беларусі ў межах яе сучаснай тэрыторыі колькасць насельніцтва зменшылася больш чым напалову: з 2 млн. 900 тыс. да 1 млн. 350 тыс. (прыкладна на 47 працэнтаў). Гарадскога насельніцтва ўцалела толькі 45 працэнтаў. Такіх дэмаграфічных трагедый не ведаў ніводзін еўрапейскі народ. У шэрагу паветаў Беларусі гэтыя лічбы яшчэ большыя: у Полацкім — 75, Аршанскім — 69, Амсціслаўскім — 71 працэнт. Усе гарады краіны ляжалі ў попеле і руінах. Да 1700 года, калі тут пачалася новая вайна, колькасць насельніцтва дасягнула 2 млн. 247 тысяч, аднак чарговая вайна зноў зменшыла яго да лічбы 1 млн. 457 тысяч. Значыць, загінуў кожны трэці. Праз два стагоддзі дэмаграфічны патэнцыял нашай краіны мала адрозніваўся ад таго, якім ён быў у сярэдзіне XVII стагоддзя: у 1858 годзе на Беларусі жыло толькі 3 млн. 300 тысяч чалавек.

Я гэтыя лічбы прыводжу для таго, каб пераканаць чытача, што страх у галовах беларусаў з'явіўся не на пустым месцы: на нашу зямлю яго прынесла самае страшнае — смерць. Тая смерць, якую, "любя", нам падарылі бліжэйшыя "сябры і суседзі". І вось ужо стагоддзямі чалавек беларускай зямлі жыве пад прыгнётам страху. Таго страху, які не дазваляе яму выпраміцца і спакойна палюбавацца на сябе ў люстэрка, каб нарэшце блакіт вачэй адчуў промні цёплага і светлага сонца.

Голае ўбоства гудзіць на прасторах нашай краіны. Улады ў нас развівалі нізкія інстынкты ўсе апошнія стагоддзі і працягваюць развіваць цяпер. "Гэтаму народу (меўся на ўвазе агульны савецкі народ. — **Аўтар.**) для таго, каб рухаўся наперад, неабходныя жалезны кулак і плётка". Так сказаў некалі "вялікі" прадстаўнік "вялікага" расійскага народа І.Сталін. Той Сталін, партрэты якога сёння цягаюць у руках на мітынгах і дэманстрацыях і за здароўе якога галёкаюць на маніфестацыях.

Мне паказвалі дакументальныя кінакадры 30-х гадоў, дзе заўзята, як на прадпрыемствах, ішло народнае галасаванне за тое, каб у НКУС тэрмінова здаць "ворагаў" народа. Бачыў я самазадаволены прэзідыум на сцэне, крыклівых выступаючых і гэтую шматлюдную народную аўдыторыю. Страшна было глядзець на імітацыю дэмакратыі і духоўны канфармізм: у зале сядзелі з такімі ўзбуджанымі тварамі, радасна ўздымалі ўгору рукі — галасавалі "за". Народ любоўна глядзеў на прэзідыум і аднадушна крычаў "пакараць!", каб, не марудзячы, адправіць у ГУЛАГ "ворагаў народа".

Просты чалавек з былога СССР фактычна (а можа, гэта і было па плану?) люмпенізаваўся, і адшукаць цяпер нешта чалавечае і духоўнае ў ім вельмі няпроста. У мяне і зараз стаяць перад вачыма дакументальныя тэлекадры, паказаныя ў верасні па расійскім тэлебачанні. Факт такі, што ў Маскве адзін дзівак ці вар'ят вырашыў кінуцца ўніз з восьмага паверха. Некалькі гадзін мужчына прыкідваў, як такое крутнуць, міліцыя і пажарныя ўсё вырашалі, як яго ратаваць, а вось народ... Некаторыя збегалі да хаты, прынеслі кінакамеры і вар'яцелі пад вокнамі кватэры. Бо як расцаніць інакш тое, што просты люд сабраўся ўнізе натоўпам і многія крычалі, каб скакаў, нават... угаворвалі такое зрабіць. Хто гэта, вампіры ці прывіды? Не, гэта былі жывыя насельнікі жывой краіны, з якімі мы штодня сустракаемся на рабоце і ў магазіне, у кіно і бібліятэках. Дык у што ператварылі наш люмпен кіруючыя ўлады? Часам выдае, што нават злыя духі такое правярнуць з народам былі не ў сілах. Такія засельнікі краіны — рафінадныя эстэты, і жывуць яны пры дапамозе тактыкі непрыкрытай хлусні і, што не выключана, унушаюць грамадству адзіна прымальны сілавы варыянт існавання.

Зглелы народ жыве палітыкай татальнага калабарацыянізму, г.зн. супрацоўніцтва з любой уладай, галоўнае, каб яна кіравала. Прапагандысцкія інсінуацыі беларускага радыё і тэлебачання, СМІ дасягаюць сваёй мэты, у свядомасці простага люду ідзе трансфармацыя ўсіх паняццяў. У кастрычніку мінулага года я ездзіў у раён "Малінаўка-7", туды, дзе А.Лукашэнка прымаў жылы дом для творчай інтэлігенцыі сталіцы. Вялікі гурт народа стаяў каля вуліцы, на якой спыніліся шыкоўныя аўто беларускай эліты, і сачыў, куды і з кім ходзіць наш лідэр са Шклоўшчыны: далей прайсці не прапускала ахова і міліцыя. Відаць, баялася, каб нехта нешта не вытварыў. Нарэшце, Лукашэнка вынырнуў з дзвярэй новай паліклінікі, што за метраў сто ад натоўпу, і павярнуў да гармідару народа. Дзве пажылыя кабеты, відаць, сяброўкі, якія стаялі ў натоўпе, убачыўшы такое, з усіх сіл залемантавалі: "Гляньце, Лукашэнка!.. Ідзе сюды... А-я-яй!" І раптам яны... загаласілі, стадным зверам рванулі наперад, слёзы замілавання кроплямі дажджу пацяклі па тварах.

"Чаго яны галосяць?" — спытала мая дачка. "Радуюцца, што да іх крочыць Лукашэнка", — адказаў я. "Ён іх што, біць будзе?"

Я глядзеў на тэатральную мізансцэну і чакаў, што некаторыя грохнуцца на калені і пачнуць цалаваць кончыкі плашча прэзідэнта або ў непрытомнасці біць ілбом у асфальт, па якім ступае нага лідэра. Пранесла, маса ўтрымалася. Пакуль што..

Нават паняцці "любіць" або "паважаць" сёння набываюць у нас натуральна пачварныя формы. Перад кіраўніком высокага рангу чалавек траціць пачуццё ўласнай годнасці і хлёсткі маразм суправаджае ўсе яго дзеянні. Час парадзіў у беларуса глыбокія рысы нацыянальнага характару, і адныя з галоўных, пра якія некаторыя з уміленнем разважаюць, — гэта талерантнасць і спакой. Але асабіста мне прыкра пра гэтыя рысы і гаварыць, таму што іх заклала глыбока ў падсвядомасць чыстая баязлівасць. І вы ў гэтым не сумнявайцеся. Той страх, які заўсёды прыносіць зло, не можа быць чалавечным. Я вышэйзгаданыя рысы характару і ведаць не жадаю. Калі ідуць па вуліцы Мінска двое армянаў ці грузінаў, ці нейкія іншыя джыгіты і спакойна шпараць на сваёй роднай мове, іх ніхто не кране і пальцам. Калі на кірмашы размаўляюць на сваёй мове два літоўцы або эстонцы, да іх таксама ніхто не прывяжацца. Усе ведаюць, што з такімі людзьмі лепш не звязвацца, дадуць здачы, ды яшчэ як усыпяць! На нашага мілага і талерантнага беларуса ўсе хацелі пляваць, ведаючы, што спакой і хваравітая вытрымка дазволяць вырабіць з яго любога вахлака, і абараніць сябе духоўна і цялесна ні ён, ні яго супляменнік не адважацца.

Дык што з беларусамі будзе далей? 6 лютага 1989 года па трэцяй праграме ЦТ мне давялося глядзець дакументальны фільм "Каратаі". Забіў ён мяне, бо фактура ў ім страшная! Каратаі — народ, які жыве ў Мардовіі, адметны ён тым, што звычаі яго і абрады — мардоўскія, а вось мова — татарская. Каму яны, каратаі, сёння патрэбны? Мардовіі? Татарам? Рускім? Нікому, бо растварыліся на зямлі і цяпер іх праблемы нікога не хвалююць, яны адны, пакінутыя і зацюканыя. Народ рэліктавы, як той выкапень!

У фільме прагучала інфармацыя: раней іх лічылі тысячамі, а цяпер наўрад ці паўтары сотні (!) набярэцца. Раствораныя людзі, якія ні ў кога не выклікаюць інтарэсу. "Да, из песни слова не выкинешь, не отберешь у народа память", — сказаў дыктар. Але, я разумею: калі народ растварыўся, значыць, ён ужо без памяці, жыве без продкаў і... без сябе. Мардоўскія каратаі — самы горкі ўрок нам, беларусам. Прыйдзе дзень, калі народ, канчаткова асіміляваны чужымі элементамі, страціць сябе, як страчвае сябе чысцюткая рэчка, што трапіла ў сцёк бурнага рэчышча. І будуць нікчэмна туляцца па свеце некалькі сот адпетых беларусаў.

І сёння пастаянна разумееш, што сапраўдныя беларусы, даўнія насельнікі нашага рэгіёна, становяцца сапраўднымі качэўнікамі з могілак. Адзінай застаецца радасць для беларуса: пасля смерці закапаюць цябе ў тваёй беднай роднай зямельцы. Тваю плоць, пакуль што, адсюль нікуды не вывозяць...

Криминал

## Настоящая взятка для нестойкого... полковника

При получении самой что ни на есть настоящей взятки — трехсот восьмидесяти американских долларов — был недавно задержан оперативно-следственной группой Управления КГБ по Витебской области начальник Лепельского военного санатория Министерства обороны Республики Беларусь.

Что заставило его, кстати, полковника по званию, позариться на "левые" деньги, в ближайшем будущем, по всей видимости, станет известно. Сейчас ведется следствие, и по словам сотрудников прокуратуры — "в деле все ясно". А уголовное дело возбуждено по ст.169 ч.2 Уголовного кодекса Республики Беларусь: получение взятки.

**Мария ВИКТОРОВА.**

## Не расквітнела "ліпа" ў Віцебску...

Па "ліпавых" дакументах на віцебскім "Паліміры"у два махляры спрабавалі ўкрасці поліэтыленавую плёнку коштам 750 мільёнаў рублёў, але здзейсніць запланаваны крадзеж ім перашкодзілі супрацоўнікі ўпраўлення па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю.



Ёсць над чым задумацца

## Чым жа будзем лячыць чарнобыльскіх дзяцей?

Днямі з Аўстрыі прыехалі ў адну мінскую арганізацыю актывісты дабрачыннай суполкі па аказанню дапамогі чарнобыльцам. З сабой прывезлі не адну тону лекаў, прадуктаў, вопраткі. Яны хацелі ўручыць каштоўныя падарункі беларускім сем'ям, фондам, пра якія ведаюць. Але мытнікі загадалі ўсё гэта завесці на склад, апячаталі і папярэдзілі: "Не чапаць да нашага ўказання". "Хіба ж так можна? — абурыліся аўстрыйскія госці. — Мы ж прывезлі гэтыя рэчы канкрэтным людзям, сваім сябрам, якія маюць вострую патрэбу ў іх, і хочам асабіста ім уручыць. Мы не жадаем, каб гэта рабілі чыноўнікі, якія, як здараецца, аддаюць лекі зусім не тым, хто мае ў іх патрэбу".

Але мытнікі і слухаць не захацелі. Не дапамаглі і просьбы спецыялістаў беларускай арганізацыі. Госці адправіліся дамоў са словамі: "Мы больш сюды не паедзем".

У другой мінскай арганізацыі мне паведамілі пра такі факт. Везлі ім з Германіі для чарнобыльскіх дзяцей 40 тон прадуктаў і лекаў, ды, сустрэўшыся з бюракратызмам на брэсцкай мытні, вярнуліся ў Польшчу, а адтуль паехалі на Украіну. Там ахвотна прынялі каштоўны груз. Нямецкая арганізацыя "Саюз рабочых самарыцян" паведаміла беларускаму партнёру, каб больш іх не чакалі. Яны будуць дастаўляць лекі і прадукты Украіне.

І яшчэ адзін свежы факт. Мінская арганізацыя атрымала з Германіі камп'ютэры, якія павінна перадаць у школы, фонды, бальніцы як падарункі. Але мытнікі налічылі такія сумы падатку, што мінскаму партнёру ён аказаўся не па кішэні, і ён вымушаны прасіць сяброў з Германіі забраць свой падарунак назад. Зразумела, што пасля "такога прыёму" немцы болей не стануць пасылаць сюды гуманітарную дапамогу.

Падобных фактаў не мала. Усё ідзе да таго, што хутка да нас ніхто не павязе лекаў. Чым жа мы будзем лячыць чарнобыльскіх дзяцей і хворых пенсіянераў? Вось да чаго прыводзіць націск улад на дабрачынныя фонды і арганізацыі краіны. Чытач, напэўна, прыкмеціў, што мы не называем беларускія арганізацыі, якія расказалі нам пра вышэй прыведзеныя прыклады. Так нас прасілі нашы суразмоўцы. Бо за падобныя паведамленні прэсе яны могуць падвергнуцца рэпрэсіям з боку ўлад.

**Сямён КУПЧЫН.**

## У курящих кожа быстрее покрывается морщинами и стареет

Врачи Великобритании установили, что курящие выглядят старше своих лет, на их лице больше морщин.

В ходе исследования применялась новая ультразвуковая техника для измерения кожного покрова. При наблюдении за 57-летними сестрами-близнецами было замечено, что у курящей толщина кожи была равна 0,57 миллиметра, а у ее некурящей сестры — 0,97 миллиметра.

"Курение оказывает влияние на снабжение кровью верхнего слоя кожи, — говорит дерматолог Вероника Батейл. — Химические вещества, содержащиеся в коже после курения, могут выделять ферменты, снижающие эластичность тканей".

По словам доктора медицины Тима Спектора, курящие выглядят старше своих лет, но научного объяснения этому до сих пор найдено не было. Перед тем как взяться за сигарету, хорошенько подумайте, хотите ли вы, чтобы ваша кожа становилась все слабее и морщинистей.

**Рейтер — ЭЛЬТА.**



## Станислав Шушкевич возрождает Белорусскую социал-демократическую громаду

Пресс-служба БСДГ распространила информацию о том, что Станислав Шушкевич — председатель Верховного Совета Республики Беларусь 12-го созыва и депутат Верховного Совета 13-го созыва — вошел в состав оргкомитета по возрождению Белорусской социал-демократической громады, которая в начале этого года была ликвидирована решением Минюста. Станислав Шушкевич принял также предложение возглавить оргкомитет.

Наш корреспондент обратился к Станиславу Станиславовичу с просьбой прокомментировать эту информацию:

— Да, я действительно хочу стать членом БСДГ, именно БСДГ, а не БСДП или какого-то иного образования, именующего себя социал-демократическим... Социал-демократы-громадовцы принимали самое активное участие в моей президентской кампании. Я никогда не скрывал своего сотрудничества с фракцией Громады в Верховном Совете 12-го созыва, которая была наиболее конструктивной и последовательной. Я всегда был приверженцем социал-демократии, неоднократно говорил об этом не только в Беларуси, но и на встречах с социал-демократическими лидерами Европы, Канады и Латинской Америки, так что свой выбор я сделал давно.

**Антон КУЧИНСКИЙ.**

О чем говорит цвет?

## Ваш выезд – ваш характер

С незапамятных времен по карете, носилкам или экипажу можно было узнать о владельце практически все: дворянский титул, размер состояния и даже характер. Выезд был визитной карточкой, предметом гордости его обладателя. С тех пор многое изменилось, и положение в обществе по лимузину определить можно далеко не всегда, особенно в России. А вот с характером все значительно проще: здесь важен цвет. Недаром известные фирмы, выпускающие автомобили, держат в штате психологов. Их исследования доказали следующее.

**КРАСНЫЙ** цвет автомобиля выбирают люди, которые всегда спешат. Они дорожат своей машиной, верят в нее, как в самих себя. Окружающие, правда, считают их несколько агрессивными.

**ЧЕРНЫЙ** — цвет солидности. Человек за рулем черного автомобиля отстраняется от местной суеты улицы. Он рассудителен и высокомерен.

**БЕЛЫЙ** автомобиль выбирает человек надежный, дисциплинированный. Он думает о своей безопасности (белую машину видно в темноте). А еще он любит ее мыть...

Поклонники **ЗЕЛЕНОГО** далеко не всегда входят в "Гринпис". Скорее, это тип спокойного, уравновешенного семьянина за рулем.

Любители быстрой езды часто покупают **СИНИЕ** машины. Владельцы синих машин в душе немножко пижоны.

На **ЖЕЛТЫХ** машинах ездят эдакие живчики. Они всегда в пути.

А самые популярные цвета — синий и зеленый. Но женщины, говорят, предпочитают красный.

# Счастливая семья

## "Дети были просто счастливы, когда узнали, что я буду теперь все время с ними дома..."

*"Наш мир сейчас очень зыбок. И я чувствую, что в детях черпаю все свои силы", — так как-то мне сказала Елена Кучинская, мать пятерых детей: четырнадцатилетней Маши, тринадцатилетнего Сережи, десятилетней Алены, четырехлетней Танюши и двухлетнего Андрюши. И действительно, глядя на эту стройную, молодую, красивую, полную сил и оптимизма женщину, понимаешь, что она по-настоящему счастлива...*

Виталий Кучинский и Лена Шантрукова поженились, когда каждому было по двадцать четыре года. И уже тогда решили, что в их семье будет трое детей. Но судьба распорядилась несколько иначе...

Когда Маша, Сережа и Алена подросли, Лене, по образованию математику-программисту, пришлось выйти на работу. Через несколько лет она почувствовала, что ей просто необходимо каждый день встречать детей после школы, расспрашивать их обо всем, помогать делать уроки, быть всегда в курсе всех печалей и радостей своих малышей. И они с мужем решили, что ей лучше оставаться дома, вместе с детьми. И вскоре в семье Корвин-Кучинских родилась маленькая Танюшка, а через пару лет — веселый карапузик Андрюшка.

### "Что толку, что я скажу "нельзя", лучше — "можно". "Можно" — это ж глаза загораются..."

У них на кухне висит необычный график, где каждую неделю напротив своего имени все дети, кроме маленького Андрюши, прикрепляют цветные кружочки. Черный — это капризка, зеленый — помощь маме, красный — работа на кухне, желтый — занятия с младшими, синий — вынести ведро. В конце недели родители подсчитывают кружочки, и каждый в соответствии со своим вкладом получает награду — театр или цирк, мороженое или домашняя дискотека, а может, и в парк на карусели.

В этой семье, несмотря на то, что у всех детей существуют свои обязанности, никого ни в чем не неволят, не приказывают, а только просят или убеждают. И, может быть, потому у родителей и с младшими, и со старшими детьми всегда сохраняются очень доверительные дружеские отношения.

В октябре 1996 года Лена с тремя детьми ездила в Березино. Было очень холодно. Дети захотели купаться, ведь рядом такая замечательная река. Все вокруг ужасались: "Такой холод, а дети в ледяной воде. Настоящие моржи".

"Я знаю, что у них большая тяга к воде, — рассказывала Лена, — разожгла костер, сама стою в куртке и шапке, а они нагишом — Танюшка и Аленка. Искупаются и к костру — греться, прыгают как индейцы. Вода ужасно холодная. Но дети сами чувствуют, сколько им можно в ней находиться. Что толку, что я скажу "нельзя", лучше — "можно". "Можно" — это же глаза загораются. А из этой поездки дети вернулись и здоровенькие, и счастливые".

Между прочим, Лена, Виталик и все их дети очень "легки на подъем". Любые поездки, походы, все новое, необычное — это их страсть. Все вместе они ездили на Дальний Восток, в Прибалтику, Армению, Болгарию и многие другие места.

### "Не надо себе создавать дополнительные трудности"

Лена и Виталий — мои соседи по даче в Городищах. И я хорошо помню, как каждое лето в любую погоду их дети всегда ходили босиком. Многие на даче хватались за головы, порицали, ужасались. Но обаятельные загорелые босоногие карапузики так шустро и весело топали по лесным и садовым тропам, что даже самые строгие перестраховщики успокаивались. Я помню, как уже через неделю после родов Лена привезла Танюшку на дачу. Для нее было очень важно, чтобы все ее дети с первых же дней своей жизни были на свежем воздухе.



*Вот такими мы были в 1994 году!*

"Не надо себе создавать дополнительные трудности, — считают Лена и Виталик, — главное, чтобы дети чувствовали любовь, заботу, ласку, знали, что мы живем ради них и все им отдаем".

У них сложилась хорошая традиция — у каждого из детей есть своя грядка. Но интересней всего то, что многие соседские дети, которые ничего не делают на своем огороде, приходят к Кучинским и с таким удовольствием и азартом берутся за тяпку, что их мамы потом диву даются...

А как интересно и весело в этой семье проходят дни рождения всех детей. За забором их дачи — небольшая лесная полянка. Там ребята разжигают костер, включают музыку. Игры, танцы, веселье, очень много детей — эти праздники любят и ждут все ребята на наших дачах.

### "Я такая счастливая..."

Многодетная мать часто представляется нам замученной полной женщиной, не отходящей от плиты, с постаревшими руками прачки и озабоченным выражением лица. Но этот грустный образ сразу сотрется в вашем воображении, если вы увидите Лену и Виталика, играющих в волейбол на пляже, Лену вместе с детьми в парной, Лену на велосипеде, Лену, выходящую из леса с большим букетом цветов. Но самое главное — Лену рядом с Виталиком, Машей, Сережей, Аленой, Таней и Андрюхой.

В отличие от многих современных мам, предпочитающих самые разнообразные молочные смеси, Лена всех детей кормила сама и каждого достаточно долго, около года. И, между прочим, сохранила стройную подтянутую фигуру.

"Когда родились первые дети, мы были еще очень молоды, — говорит Лена. — А вот уже после тридцати жизнь воспринимается совсем по-другому. Это новый рубеж, потому что ты сам уже во всех отношениях состоялся, и очень много можешь дать детям любви, ласки, заботы. Например, когда я кормлю, переодеваю Танюшку, не поверите, мне становится сразу так хорошо, радостно. Я такая счастливая..."

### "Рассчитываем только на свои силы"

Центр города. Четырехкомнатная квартира, в которой живут Лена, Виталик, бабушка, дедушка и пятеро детей. Ирония судьбы — комнаты в домах старой планировки, не в пример современным панельным "клеткам", достаточно велики, а в соответствии с суровой буквой закона всем членам семьи хватает пресловутых "шести метров" на человека. Вот и живет до сих пор, как большой и дружный муравейник, эта многодетная семья. Рассчитывает только на свои силы.

И еще одна нелепость — вот уже два года государство выплачивает этой семье только "декретные" на маленького Андрюшу, а пособия на остальных детей не положены.

Виталий — военнослужащий. Так получилось, что когда начали подсчитывать совокупный доход на всех членов семьи, то оказалось, что с точки зрения закона папиной зарплаты хватает на всех(?!). Лена мне как-то с горечью говорила, что денежную помощь скорей получит многодетная семья, где родители пьяницы и бездельники, чем та, в которой отец работает и даже умудряется что-то заработать.

Но не все так плохо. Детский фонд "Мы — детям" помогает с путевками, магазин "Суполка" — с продуктами, одеждой, общество "София" — с посещением театров, выставок, цирка. Лена — заместитель председателя Ассоциации многодетных матерей Центрального района. Уже решен вопрос о награждении ее орденом "Мать-героиня".

И что бы ни случилось, я знаю, уверена, что эта семья не пропадет. Папа заберет из детского садика Танюшку, старшая Маша о чем-то своем, личном пошепчется с мамой, вместе приготовят ужин, Алена будет играть на пианино, на выходные придет домой из суворовского училища Сережа, будет радостно плескаться в ванной Андрюшка. В этом доме всегда будут любовь, нежность, тепло и уют...

**Анна СОУСЬ.**

Народная Воля 16 КРАСАВІКА 1997 г.

*Литва*

## Литва выполнит рекомендации Международного жюри безопасности по Игналинской атомной электростанции

Премьер-министр Гедиминас Вагнорюс на встрече с членами Международного жюри безопасности Игналинской (атомной электростанции (ИАЭС) заверил о безусловном выполнении Литвой их рекомендаций.

Как сообщил Интерфаксу генеральный директор ИАЭС Виктор Шевалдин, после изучения состояния Игналинской АЭС авторитетные эксперты из 7-ми стран мира, входящие в состав жюри, внесли на рассмотрение литовского правительства около 70-ти предложений, осуществление которых должно существенно укрепить безопасность станции.

Он подчеркнул, что некоторые предложения жюри безопасности носят "категоричный и безусловный" характер. Без их выполнения, по словам В.Шевалдина, не будет разрешен запуск остановленного на плановый ремонт первого энергоблока станции, который планируется осуществить в июле.

Директор Игналинской АЭС отметил, что выполнение неотложных рекомендаций по укреплению безопасности станции займет около трех лет и обойдется в сумму 125 млн. долларов. Он также сообщил, что финансирование программы укрепления безопасности станции будет осуществляться за счет собственных средств ИАЭС, гранта Европейского банка реконструкции и развития и помощи стран-доноров. Предполагается, что западные страны выделят на эти цели около 25 млн. долларов.

*Латвия*

## Глава канцелярии Улманиса критикует министра благосостояния, считающего "несвоевременным" менять закон о пенсиях

Глава канцелярии президента Латвии Ивар Миллерс не согласен с мнением министра благосостояния республики Владимира Макарова, который высказывается против внесения изменений в закон о государственных пенсиях.

С инициативой внесения поправок в пенсионное законодательство Латвии на днях выступил президент Гунтис Улманис. Он, в частности, предложил выровнять положение работающих в настоящее время пенсионеров и лиц, выходящих на пенсию; а также повысить пенсии тех лиц, у которых при выходе в настоящее время на пенсию очень мала зарплата для страховых выплат.

В.Макаров, в свою очередь, считает, что сейчас не следует менять закон, поскольку он уже начал действовать, и внесение поправок "может вызвать социальное напряжение и волнение в обществе".

Глава президентской канцелярии назвал "опрометчивым" такое заявление министра, подчеркнув "вероятную незаинтересованность" последнего в улучшении ситуации с выплатами пенсий и нежелание видеть реальное положение дел в этой социальной сфере общества.

В настоящее время закон о пенсиях предусматривает, что предоставляемые в этом году пенсии рассчитываются с учетом заработной платы прошлого года, трудового стажа и возраста ухода на пенсию. Месячный размер пенсий колеблется от очень маленьких, в несколько латов, и до превышающих тысячу латов.

*Эстония*

## Премьер считает повышение цен на электроэнергию "вынужденным шагом"

"Непопулярным, но неизбежным шагом" назвал премьер Март Сииманн решение правительства повысить в республике с мая на треть цены на электроэнергию.

На пресс-конференции в Таллине глава Кабинета подчеркнул, что продолжать продажу электроэнергии ниже себестоимости уже невозможно, однако этот шаг, по его утверждению, не приведет к общему росту цен. Сославшись на данные экспертов, премьер предполагает, что цены повысятся в среднем на 1 процент.

"Если бы повышение цен было задержано на год, то это могло бы привести к тяжелым социальным последствиям",— считает М.Сииманн.

Премьер заверил, что средства, которые будут поступать в бюджет в связи с повышением цены за потребление электроэнергии, пойдут на покрытие расходов и обновление необходимого оборудования.

По утверждению М.Сииманна, правительство в настоящее время изыскивает возможности оказания поддержки малообеспеченным слоям населения в связи повышением цен на электроэнергию.

Справка Интерфакса: Решением правительства с 1 мая и до конца года средняя цена электроэнергии составит 49 центов за один киловатт-час без налога с оборота. А с 1 января 1998 года цена повысится до 51-го. Основной тариф для бытового потребителя будет с 1 мая и до конца года 60 центов за киловатт-час вместе с налогом с оборота, после 1 января — 65 центов за киловатт-час.

До сих пор основной тариф для бытового потребителя равнялся 45-ти центам и для промышленного сектора в среднем — 45,4 цента.

*Российская Федерация*

## Ельцин поедет в Париж только в случае готовности документа, подписанного Россией и НАТО

Поездка в Париж в мае может появиться в рабочем графике президента Бориса Ельцина только в одном случае — если к тому времени будет готов документ между Россией и НАТО, снимающий озабоченности Москвы в связи с планами расширения Североатлантического альянса.

Об этом заявил в интервью Интерфаксу пресс- секретарь главы государства Сергей Ястржембский.

По его словам, готовность такого документа, который должен быть подписан на уровне глав государств Россией и 16-ю странами НАТО, — "непременное условие" для визита президента Ельцина во французскую столицу.

Накануне, после переговоров в Париже, глава российского МИД Евгений Примаков сообщил, что президент Франции Жак Ширак предложил, чтобы подписание документа РФ—НАТО, если он будет готов, состоялось во французской столице 27 мая.

"Я имел полномочия от президента России заявить: если документ к тому времени будет подготовлен, то Б.Ельцин приедет в Париж, чтобы подписать его", — указал Е.Примаков.

*Украина*

## Глава администрации Кучмы критикует крымский парламент за "правовой нигилизм"

Председатель Верховного Совета Крыма Анатолий Гриценко официально не обращался к президенту Украины с просьбой о согласовании отставки Аркадия Демиденко с поста председателя крымского правительства, а также назначения на эту должность Анатолия Франчука.

Об этом заявил Интерфаксу глава Администрации президента Украины Евгений Кушнарев.

Он подчеркнул, что назначение и освобождение с должности главы правительства является прерогативой Верховного Совета, однако, согласно Конституции, "это должно проходить по специальной процедуре, предусматривающей согласование с президентом". "Эта процедура не была выдержана", — заявил Е.Кушнарев.

К сведению: Верховный Совет Крыма на дневном заседании 9 апреля отправил в отставку с поста председателя Совмина автономии Аркадия Демиденко. Исполняющим обязанности председателя Совмина до получения согласия президента Украины был назначен Анатолий Франчук. Он приходится свояком Л.Кучме: его сын женат на дочери президента.

В тот же день спикер крымского парламента А.Гриценко сообщил депутатам на сессии о полученном им в телефонном разговоре с президентом Украины согласии Леонида Кучмы на назначение А.Франчука главой правительства автономии, после чего тот был официально утвержден в новой должности.

**По материалам Интерфакса.**

Праект Статута Саюза Беларусі і Расіі парафіраваны 2 красавіка 1997 г. у г. Маскве Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь Лукашэнкам А.Р. і Прэзідэнтам Расійскай Федэрацыі Ельцыным Б.М.

У адпаведнасці з Мемарандумам аб узаемаразуменні паміж Рэспублікай Беларусь і Расійскай Федэрацыяй па пытанню аб дапрацоўцы і прыняцці Статута Саюза Беларусі і Расіі, падпісаным прэзідэнтамі Рэспублікі Беларусь і Расійскай Федэрацыі 2 красавіка 1997 г. у г.Маскве, праект Статута Саюза Беларусі і Расіі выносіцца на абмеркаванне грамадзян Рэспублікі Беларусь і Расійскай Федэрацыі, якое будзе праходзіць з дня апублікавання праекта да 15 мая 1997 года.

**Праект**

# СТАТУТ САЮЗА БЕЛАРУСІ І РАСІІ

Рэспубліка Беларусь і Расійская Федэрацыя (якія далей называюцца — дзяржавы-ўдзельніцы), кіруючыся воляй народаў да згуртавання дзвюх дзяржаў, утварылі Саюз Беларусі і Расіі.

***Глава I***

***Саюз, прынцыпы і мэты***

**Артыкул 1**

Дзяржавы-ўдзельніцы, якія ўтварылі Саюз Беларусі і Расіі (які далей называецца — Саюз), дзейнічаюць на аснове гэтага Статута, які з'яўляецца неад'емнай часткай Дагавора аб Саюзе Беларусі і Расіі ад 2 красавіка 1997 года.

**Артыкул 2**

Устанаўліваецца грамадзянства Саюза. Кожны грамадзянін Рэспублікі Беларусь і кожны грамадзянін Расійскай Федэрацыі з'яўляецца адначасова грамадзянінам Саюза.

**Артыкул 3**

Саюз грунтуецца на прынцыпах суверэннай роўнасці яго ўдзельнікаў, дэмакратыі і павагі правоў чалавека, супрацоўніцтва і ўзаемадапамогі, добраахвотнасці, добрасумленнага выканання ўзаемных абавязацельстваў і на іншых агульнапрызнаных прынцыпах і нормах міжнароднага права.

Перспектыва развіцця Саюза накіравана на паслядоўны рух да добраахвотнага аб'яднання дзвюх дзяржаў на аснове свабоднага волевыяўлення іх народаў, з выкананнем Канстытуцый дзяржаў-удзельніц, зыходзячы з суверэннай роўнасці яго членаў, агульнапрызнаных нормаў і прынцыпаў міжнароднага права.

**Артыкул 4**

У рамках паўнамоцтваў, прадастаўленых гэтым Статутам, Саюз валодае міжнароднай правасуб'ектнасцю.

**Артыкул 5**

Прававой асновай дзейнасці Саюза з'яўляюцца Дагавор аб Саюзе Беларусі і Расіі ад 2 красавіка 1997 года, гэты Статут, Дагавор аб утварэнні Супольніцтва Беларусі і Расіі ад 2 красавіка 1996 года, іншыя двухбаковыя дагаворы паміж дзяржавамі-ўдзельніцамі, а таксама нарматыўныя прававыя акты органаў Саюза, прынятыя ў межах іх кампетэнцыі.

Раней прынятыя органамі Супольніцтва Беларусі і Расіі нарматыўныя прававыя акты працягваюць дзейнічаць у частцы, якая не супярэчыць гэтаму Статуту.

**Артыкул 6**

Мэтамі Саюза з'яўляюцца:

умацаванне адносін братэрства, дружбы і ўсебаковага супрацоўніцтва паміж Рэспублікай Беларусь і Расійскай Федэрацыяй у палітычнай, эканамічнай, сацыяльнай, ваеннай, навуковай, культурнай і іншых галінах;

павышэнне ўзроўню жыцця народаў і стварэнне спрыяльных умоў для ўсебаковага гарманічнага развіцця асобы;

устойлівае сацыяльна-эканамічнае развіццё дзяржаў — удзельніц Саюза на аснове аб'яднання іх матэрыяльнага і інтэлектуальнага патэнцыялаў, выкарыстання рынкавых механізмаў функцыяніравання эканомікі;

збліжэнне нацыянальных прававых сістэм, фарміраванне прававой сістэмы Саюза;

забеспячэнне бяспекі і падтрыманне высокай абараназдольнасці, сумесная барацьба са злачыннасцю;

садзейнічанне забеспячэнню агульнаеўрапейскай бяспекі і развіццю ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва ў Еўропе і свеце.

**Артыкул 7**

Удзельнікам Саюза можа стаць дзяржава, якая з'яўляецца суб'ектам міжнароднага права, якая падзяляе мэты і прынцыпы Саюза і прымае на сябе абавязкі, прадугледжаныя Дагаворам аб Саюзе Беларусі і Расіі і гэтым Статутам. Далучэнне да Саюза ажыццяўляецца са згоды дзяржаў-удзельніц.

Дзяржава, якая далучылася да Саюза, абавязана выконваць раней прынятыя органамі Саюза рашэнні без якіх-небудзь агаворак.

***Глава II***

***Задачы Саюза***

**Артыкул 8**

У палітычнай сферы задачамі Саюза з'яўляюцца:

узгадненне пазіцый і дзеянняў пры вырашэнні агульнапалітычных праблем шляхам кансультацый і абмену інфармацыяй;

выпрацоўка агульных пазіцый па міжнародных пытаннях, якія маюць узаемны інтарэс;

ажыццяўленне ўзгодненых мер па забеспячэнню міжнароднага міру і бяспекі, у тым ліку шляхам дасягнення міжнародных дагаворанасцей аб абмежаванні і скарачэнні ўзбраенняў і ваенных расходаў, ліквідацыі ядзернай і іншых відаў зброі масавага знішчэння;

садзейнічанне развіццю дэмакратыі, усеагульнай павазе і ажыццяўленню правоў і асноўных свабод чалавека ў адпаведнасці з агульнапрызнанымі прынцыпамі і нормамі міжнароднага права.

**Артыкул 9**

У эканамічнай сферы задачамі Саюза з'яўляюцца:

забеспячэнне ўстойлівага эканамічнага развіцця дзяржаў-удзельніц ва ўмовах сацыяльна арыентаванага рынку;

стварэнне адзінай эканамічнай прасторы, роўных умоў і гарантый дзейнасці суб'ектаў гаспадарання дзяржаў-удзельніц;

фарміраванне і рэалізацыя ўзгодненай праграмы рынкавых рэформаў з улікам асаблівасцей эканамічнага развіцця кожнай дзяржавы-ўдзельніцы і прынцыпу сацыяльнай справядлівасці;

стварэнне і развіццё агульнай інфраструктуры, і ў першую чаргу аб'яднаных транспартнай, энергетычнай сістэм, сістэмы сувязі, адзінай навукова-тэхналагічнай і інфармацыйнай прасторы;

функцыяніраванне уніфікаваных грашова-крэдытных і бюджэтных сістэм, сістэмы падаткаў, стварэнне неабходных умоў для ўвядзення адзінай валюты;

прымяненне ў адносінах з трэцімі краінамі аднолькавага гандлёвага рэжыму, агульных мытных тарыфаў, мер нетарыфнага рэгулявання знешняга гандлю, развіццё ўзаемнага гандлю і эфектыўнае функцыяніраванне адзінай мытнай прасторы;

узгодненае развіццё, размяшчэнне і выкарыстанне вытворчых магутнасцей;

забеспячэнне на тэрыторыі кожнай з дзяржаў-удзельніц грамадзянам і юрыдычным асобам іншай дзяржавы-ўдзельніцы нацыянальнага рэжыму ў галіне набыцця маёмасці, валодання, карыстання і распараджэння ёю.

**Артыкул 10**

У сацыяльнай сферы задачамі Саюза з'яўляюцца:

пераход на адзіныя стандарты сацыяльнай абароны, паступовае выраўноўванне ўзроўню жыцця насельніцтва дзяржаў-удзельніц, аплаты працы, пенсіённага забеспячэння, памераў дапамог і льгот ветэранам вайны, узброеных сіл і працы, інвалідам і малазабяспечаным сем'ям;

забеспячэнне роўных правоў грамадзян дзяржаў-удзельніц пры атрыманні адукацыі, медыцынскай дапамогі, у працаўладкаванні, аплаце працы, прадастаўленні іншых сацыяльных гарантый;

устанаўленне адзіных нормаў у галіне аховы працы, сацыяльнага страхавання, вытворчай і сацыяльнай гігіены;

стварэнне агульнай інфармацыйнай базы па пытаннях занятасці насельніцтва і наяўнасці працоўных вакансій;

садзейнічанне развіццю адукацыі і ўзаемаўзбагачэнню культуры, ажыццяўленню роўных правоў і свабод выказвання, захаванне і развіццё этнічнай, культурнай і моўнай самабытнасці народаў.

**Артыкул 11**

У сферы забеспячэння бяспекі задачамі Саюза з'яўляюцца:

прыняцце ў выпадку неабходнасці адэкватных сумесных мер па прадухіленню пагрозы суверэнітэту і незалежнасці кожнай з дзяржаў-удзельніц;

каардынацыя дзейнасці дзяржаў-удзельніц у галіне ваеннага будаўніцтва і развіцця іх узброеных сіл, сумеснае выкарыстанне ваеннай інфраструктуры і прыняцце іншых адэкватных мер з улікам інтарэсаў дзяржаў-удзельніц для падтрымання абараназдольнасці дзяржаў-удзельніц і Саюза ў цэлым;

распрацоўка і размяшчэнне сумеснага абароннага заказу, забеспячэнне пастаўкі і рэалізацыі на яго аснове ўзбраення і ваеннай тэхнікі, стварэнне аб'яднанай сістэмы тэхнічнага забеспячэння ўзброеных сіл дзяржаў-удзельніц;

узаемадзеянне ў забеспячэнні аховы граніц Саюза;

барацьба з карупцыяй, тэрарызмам і іншымі відамі злачыннасці.

**Артыкул 12**

У прававой сферы задачамі Саюза з'яўляюцца:

развіццё нарматыўна-прававой базы ў мэтах забеспячэння далейшай інтэграцыі дзяржаў-удзельніц;

уніфікацыя і ўзгодненае развіццё заканадаўства дзяржаў-удзельніц;

супрацоўніцтва ў галіне кадыфікацыі і сістэматызацыі нарматыўна-прававых актаў;

узаемная юрыдычная дапамога, супрацоўніцтва ў стварэнні і развіцці інфармацыйных баз даных у розных галінах права.

**Артыкул 13**

Палажэнні артыкулаў 8, 9, 10, 11 і 12 гэтага Статута ажыццяўляюцца ў кантэксце палажэнняў, што датычаць паўнамоцтваў і прадметаў ведання, як гэта прадугледжана гэтым Статутам.

***Глава III***

***Паўнамоцтвы і прадметы ведання***

**Артыкул 14**

Да ведання Саюза адносяцца:

а) рэалізацыя і абарона правоў грамадзян дзяржаў-удзельніц, якімі яны надзяляюцца як грамадзяне Саюза;

б) забеспячэнне роўнасці правоў грамадзян Саюза пры атрыманні ўсіх відаў адукацыі і медыцынскай дапамогі, у працаўладкаванні, аплаце працы і іншых галінах;

в) развіццё прававой сістэмы Саюза, у тым ліку прыняцце нарматыўных прававых актаў;

г) рэгуляванне дзейнасці адзіных энергетычнай, транспартнай сістэм, сістэмы сувязі;

д) забеспячэнне развіцця ўзаемнага гандлю, свабоднага перамяшчэння тавараў, паслуг, капіталаў, рабочай сілы ў межах мытнай тэрыторыі Саюза;

е) правядзенне адзінай мытнай палітыкі, уключаючы забеспячэнне адзінства кіравання мытнай справай на адзінай мытнай тэрыторыі;

ж) забеспячэнне спрыяльных умоў для функцыяніравання адзінай навукова-тэхналагічнай і інфармацыйнай прасторы, правядзення ўзгодненай структурнай палітыкі, рэалізацыі сумесных навуковых і вытворчых праграм, стварэння і дзейнасці сумесных транснацыянальных кампаній;

з) кіраванне ўласнасцю Саюза;

і) уніфікацыя валютнага рэгулявання з мэтай паэтапнага пераходу да адзінай валюты;

к) увядзенне адзіных стандартаў, эталонаў, метрычных сістэм, вядзенне адзінай статыстыкі;

л) зацвярджэнне бюджэту Саюза;

м) выпрацоўка і стварэнне механізма кантролю за выкананнем прынятых рашэнняў, уключаючы выкананне бюджэту;

н) садзейнічанне ўзгодненаму развіццю заканадаўства дзяржаў-удзельніц;

о) зацвярджэнне сімволікі Саюза.

Дзяржавы-ўдзельніцы могуць прадастаўляць Саюзу таксама іншыя паўнамоцтвы і прадметы ведання ў парадку, прадугледжаным артыкулам 36 гэтага Статута.

**Артыкул 15**

Да прадметаў сумеснага ведання Саюза і дзяржаў-удзельніц адносяцца:

а) узгадненне асноў палітыкі Саюза, рэалізацыя саюзных праграм у эканамічнай, сацыяльнай, экалагічнай і культурнай галінах;

б) каардынацыя знешняй палітыкі ў сферы ўзаемных інтарэсаў;

в) каардынацыя знешнеэканамічнай палітыкі, у тым ліку ў адносінах да тавараў і паслуг, якія перамяшчаюцца праз мытную граніцу саюза, уключаючы ліцэнзаванне, рэгуляванне цэн і іншыя меры нетарыфнага рэгулявання, стаўкі і механізм прымянення мытных і іншых пошлін, а таксама падаткаў, звязаных са знешнеэканамічнай дзейнасцю;

г) забеспячэнне калектыўнай бяспекі дзяржаў-удзельніц;

д) узаемадзеянне ў забеспячэнні тэрытарыяльнай недатыкальнасці дзяржаў-удзельніц і ахове граніцы Саюза;

е) забеспячэнне барацьбы з карупцыяй, тэрарызмам і іншым відамі злачыннасці;

ж) распрацоўка і рэалізацыя ўзгодненых мер па забеспячэнню занятасці насельніцтва;

з) фарміраванне нарматыўна-прававой базы Саюза, узгодненых прававых асноў эканамічнага, сацыяльнага і культурнага развіцця, уніфікацыя заканадаўства дзяржаў-удзельніц;

і) стварэнне і развіццё уніфікаваных грашова-крэдытных, бюджэтных і валютных сістэм, фінансавых рынкаў, узгадненне асноў антыманапольнага, падатковага і інвестыцыйнага заканадаўства;

к) выпрацоўка ўзгодненых стандартаў сацыяльнай абароны, умоў пенсіённага забеспячэння, узроўняў сацыяльных гарантый у галіне працы, занятасці, аховы працы, сацыяльнага страхавання, пенсіённага забеспячэння, сацыяльнай абароны, вытворчай і сацыяльнай гігіены;

л) правядзенне ўзгодненай палітыкі ў галіне аховы навакольнага асяроддзя, гідраметэаралогіі, забеспячэнне экалагічнай бяспекі, ліквідацыя вынікаў стыхійных бедстваў і аварый, перш за ўсё аварыі на Чарнобыльскай АЭС.

**Артыкул 16**

Гэты Статут не закранае правоў і абавязацельстваў дзяржаў-удзельніц, прынятых у рамках Садружнасці Незалежных Дзяржаў, а таксама па міжнародных дагаворах.

***Глава IV***

***Грамадзянства Саюза***

**Артыкул 17**

Наяўнасць у грамадзяніна Рэспублікі Беларусь і грамадзяніна Расійскай Федэрацыі грамадзянства Саюза не змяншае яго правоў і свабод і не вызваляе ад абавязкаў, што вынікаюць з грамадзянства адпаведнай дзяржавы-ўдзельніцы.

Разам з правамі і абавязкамі, што вынікаюць з грамадзянства адпаведнай дзяржавы, грамадзяне Саюза надзяляюцца правамі і выконваюць абавязкі, звязаныя з грамадзянствам Саюза.

Грамадзянін Саюза мае правы:

а) на свабоднае перамяшчэнне і пастаяннае пражыванне ў межах тэрыторыі Рэспублікі Беларусь і тэрыторыі Расійскай Федэрацыі з выкананнем правілаў, устаноўленых законамі дзяржаў-удзельніц адносна асобных раёнаў і мясцовасцей;

б) на ўдзел у кіраванні справамі Саюза як непасрэдна, так і праз сваіх прадстаўнікоў;

в) на абарону на тэрыторыі трэцяй краіны, дзе няма прадстаўніцтва дзяржавы-ўдзельніцы, грамадзянінам якой ён з'яўляецца, з боку дыпламатычных прадстаўніцтваў або консульскіх устаноў другой дзяржавы-ўдзельніцы на тых жа ўмовах, што і грамадзяне гэтай дзяржавы;

г) на валоданне, карыстанне і распараджэнне маёмасцю на тэрыторыі другой дзяржавы-ўдзельніцы на тых жа ўмовах, што і грамадзяне гэтай дзяржавы.

Грамадзянін Саюза, які пастаянна пражывае ў другой дзяржаве-ўдзельніцы, мае права выбіраць і быць выбраным у органы мясцовага самакіравання на тэрыторыі гэтай дзяржавы.

Грамадзянам дзяржаў-удзельніц па іх жаданню выдаецца асобны дакумент, які засведчвае грамадзянства Саюза.

***Глава V***

***Органы Саюза***

**Артыкул 18**

1. Для рэалізацыі задач Саюза дзяржавы-ўдзельніцы ствараюць на парытэтных асновах Вышэйшы Савет, Парламенцкі Сход, Выканаўчы Камітэт і, у выпадку неабходнасці, іншыя органы Саюза.

2. Рашэнні органаў Саюза прымаюцца ў межах іх кампетэнцыі і без урону для канстытуцыйных прынцыпаў дзяржаў-удзельніц.

Пры неабходнасці органы дзяржаўнай улады дзяржаў-удзельніц прыводзяць свае акты ў адпаведнасць з рашэннямі органаў Саюза або выдаюць акты, якія забяспечваюць рэалізацыю гэтых рашэнняў.

***Глава VI***

***Вышэйшы Савет***

**Артыкул 19**

Вышэйшым органам Саюза з'яўляецца Вышэйшы Савет, у які ўваходзяць кіраўнікі дзяржаў, кіраўнікі ўрадаў, кіраўнікі палат парламентаў дзяржаў-удзельніц, а таксама старшыня Выканаўчага Камітэта.

Вышэйшы Савет вырашае любыя пытанні, аднесеныя гэтым Статутам да прадметаў ведання Саюза, а таксама тыя, што датычаць паўнамоцтваў Саюза па прадметах сумеснага ведання Саюза і дзяржаў-удзельніц.

Вышэйшы Савет:

вырашае важнейшыя пытанні развіцця Саюза;

разглядае пытанні, што закранаюць асноўныя правы і свабоды грамадзян Саюза;

засноўвае органы Саюза, вызначае іх месцазнаходжанне і ўмовы іх знаходжання, накіроўвае іх дзейнасць;

зацвярджае бюджэт Саюза;

забяспечвае ўзаемадзеянне органаў Саюза паміж сабой і з органамі дзяржаўнай улады дзяржаў-удзельніц;

прымае рашэнні па пытаннях забеспячэння бяспекі дзяржаў-удзельніц, іх калектыўнай абароны ад замахаў звонку, аховы граніц Саюза, ваеннага будаўніцтва, барацьбы са злачыннасцю;

не радзей чым раз у год заслухоўвае справаздачу Выканаўчага Камітэта аб рэалізацыі прынятых органамі Саюза рашэнняў.

Рашэнні Вышэйшага Савета прымаюцца на аснове аднагалоснасці па прынцыпу "адна дзяржава — адзін голас".

Работа Вышэйшага Савета вядзецца на аснове зацверджаных ім Статута і Правіл працэдуры Вышэйшага Савета.

**Артыкул 20**

Старшыня Вышэйшага Савета выбіраецца Вышэйшым Саветам з ліку прэзідэнтаў дзяржаў-удзельніц на ратацыйнай аснове тэрмінам на два гады, калі не прынята іншага рашэння.

Старшыня Вышэйшага Савета:

арганізуе і кіруе работай Савета;

старшынствуе на яго пасяджэннях;

прадстаўляе Саюз у адносінах з дзяржавамі і міжнароднымі арганізацыямі;

вядзе ад імя Саюза міжнародныя перагаворы, заключае ад імя Саюза са згоды Вышэйшага Савета і ў межах прадастаўленых Вышэйшым Саветам паўнамоцтваў міжнародныя дагаворы;

падпісвае рашэнні, прынятыя Вышэйшым Саветам.

***Глава VII***

***Парламенцкі Сход***

**Артыкул 21**

Парламенцкі Сход з'яўляецца прадстаўнічым органам Саюза.

Парламенцкі Сход складаецца з дэпутацый, якія дэлегуюцца адпаведна Нацыянальным Сходам Рэспублікі Беларусь і Федэральным Сходам Расійскай Федэрацыі. Кожная парламенцкая дэпутацыя ўключае роўную колькасць прадстаўнікоў.

Дэлегаванне прадстаўнікоў у склад Парламенцкага Сходу, а таксама іх адкліканне ажыццяўляюцца парламентамі дзяржаў-удзельніц у адпаведнасці з іх працэдурамі. Тэрмін дзеяння і парадак спынення паўнамоцтваў парламенцкай дэпутацыі вызначаюцца адпаведным парламентам самастойна.

**Артыкул 22**

Парламенцкі Сход:

а) вырашае пытанні развіцця нарматыўна-прававой базы інтэграцыі дзяржаў-удзельніц у палітычнай, прававой, эканамічнай, сацыяльнай, гуманітарнай і іншых галінах;

б) прымае прававыя акты, якія маюць статус заканадаўчай рэкамендацыі Саюза і падлягаюць першачарговаму разгляду і прыняццю ва ўстаноўленым парадку парламентамі дзяржаў-удзельніц у мэтах уніфікацыі іх заканадаўстваў;

в) уносіць прапановы па пытаннях развіцця нарматыўна-прававой базы Саюза ў органы дзяржаў-удзельніц, якія маюць права заканадаўчай ініцыятывы, і ў Вышэйшы Савет;

г) садзейнічае уніфікацыі заканадаўства дзяржаў-удзельніц;

д) забяспечвае ўзаемадзеянне парламентаў дзяржаў-удзельніц па пытаннях, якія маюць узаемны інтарэс;

е) удзельнічае ў фарміраванні органаў Саюза;

ж) разглядае праект бюджэту Саюза;

з) ажыццяўляе кантрольныя функцыі ў межах, устаноўленых гэтым Статутам;

і) заслухоўвае пасланні Вышэйшага Савета аб асноўных напрамках развіцця Саюза;

к) зацвярджае міжнародныя дагаворы, заключаныя ад імя Саюза;

л) садзейнічае абмену прававой інфармацыяй, удзельнічае ў стварэнні адзінай інфармацыйна-прававой сістэмы Саюза;

м) заключае пагадненні аб супрацоўніцтве з парламентамі замежных дзяржаў і міжнароднымі парламенцкімі арганізацыямі;

н) ажыццяўляе іншыя паўнамоцтвы ў адпаведнасці з гэтым Статутам.

**Артыкул 23**

Парламенцкі Сход збіраецца на сесіі.

Пасяджэнні Парламенцкага Сходу правамоцныя, калі на іх прысутнічае не менш як дзве трэці ад кожнай дэпутацыі.

Работа Парламенцкага Сходу вядзецца на аснове Рэгламенту.

Парламенцкі Сход ўтварае з ліку сваіх членаў пастаянныя і часовыя камісіі, якія ўзаемадзейнічаюць па пытаннях свайго ведання з адпаведнымі камітэтамі і камісіямі палат парламентаў дзяржаў-удзельніц.

Старшыня Парламенцкага Сходу выбіраецца на ратацыйнай аснове Парламенцкім Сходам з ліку кіраўнікоў палат парламентаў дзяржаў-удзельніц тэрмінам на два гады.

Старшыня Парламенцкага Сходу і яго першы намеснік не могуць быць грамадзянамі адной дзяржавы-ўдзельніцы.

Старшыня Парламенцкага Сходу, яго намеснікі і кіраўнікі пастаянных камісій утвараюць Савет Парламенцкага Сходу.

Забеспячэнне дзейнасці Парламенцкага Сходу ажыццяўляе пастаянна дзеючы апарат — Сакратарыят Парламенцкага Сходу на чале з адказным сакратаром, які зацвярджаецца сесіяй Парламенцкага Сходу.

**Артыкул 24**

Правам унясення праектаў прававых актаў у Парламенцкі Сход валодаюць: органы Саюза, кіраўнікі дзяржаў, парламенты, урады дзяржаў-удзельніц, дэпутацыі Беларусі і Расіі, а таксама групы дэпутатаў колькасцю не менш як адна пятая ад агульнай колькасці дэпутатаў Парламенцкага Сходу.

Рашэнне Парламенцкага Сходу лічыцца прынятым, калі за яго прагаласавала не менш як палова ад агульнага складу кожнай дэпутацыі.

**Артыкул 25**

Дзяржавы-ўдзельніцы ствараюць умовы для пераўтварэння Парламенцкага Сходу ў прадстаўнічы і заканадаўчы орган Саюза, які выбіраецца непасрэдна грамадзянамі Саюза.

***Глава VIII***

***Выканаўчы Камітэт***

**Артыкул 26**

Выканаўчы Камітэт з'яўляецца пастаянна дзеючым выканаўчым органам Саюза.

Выканаўчы Камітэт фарміруецца Вышэйшым Саветам.

У склад Выканаўчага Камітэта ўваходзіць роўная колькасць прадстаўнікоў дзяржаў-удзельніц. Персанальны склад прадстаўнікоў дзяржаў-удзельніц у Выканаўчым Камітэце зацвярджаецца кіраўніком адпаведнай дзяржавы.

Старшыня і намеснікі Старшыні Выканаўчага Камітэта назначаюцца Вышэйшым Саветам.

**Артыкул 27**

Функцыі Выканаўчага Камітэта і парадак яго дзейнасці вызначаюцца палажэннем, якое зацвярджаецца Вышэйшым Саветам па прапанове Выканаўчага Камітэта.

Рашэнні Выканаўчага Камітэта прымаюцца на аснове аднагалоснасці па прынцыпу "адна дзяржава — адзін голас".

Выканаўчы Камітэт мае права ў межах сваёй кампетэнцыі прымаць рашэнні прамога дзеяння, абавязковыя для ўсіх галіновых і іншых органаў Саюза, а таксама, з захаваннем патрабаванняў заканадаўства дзяржаў-удзельніц, для іх органаў выканаўчай улады.

Выканаўчы Камітэт штогод прадстаўляе Вышэйшаму Савету і Парламенцкаму Сходу справаздачы аб ходзе выканання праектаў і праграм Саюза.

Дзеянне рашэння Выканаўчага Камітэта можа быць прыпынена або адменена Вышэйшым Саветам.

Выканаўчы Камітэт мае апарат, колькасць якога ўстанаўліваецца Вышэйшым Саветам. Кіраўніком апарату з'яўляецца кіраўнік спраў Выканаўчага Камітэта, які назначаецца Вышэйшым Саветам.

**Артыкул 28**

Для выканання функцый, прадугледжаных гэтым Статутам, рашэннямі Вышэйшага Савета на падставе прапаноў Выканаўчага Камітэта могуць засноўвацца органы Саюза галіновага і іншага характару, а таксама арганізацыі. Кожны з гэтых органаў дзейнічае на падставе адпаведнага палажэння аб ім, якое зацвярджаецца Выканаўчым Камітэтам.

Названыя органы ствараюцца на парытэтнай аснове і ажыццяўляюць сваю дзейнасць на прынцыпах калегіяльнасці.

**Артыкул 29**

Выканаўчыя органы дзяржаў-удзельніц, зыходзячы з рашэнняў органаў, упамянутых у артыкуле 28 гэтага Статута, прымаюць меры, якія забяспечваюць рэалізацыю названых рашэнняў ва ўстаноўленыя тэрміны.

***Глава IX***

***Фінансы і бюджэт***

**Артыкул 30**

1. Бюджэт Саюза фарміруецца ў мэтах фінансавання сумесных праграм, праектаў і мерапрыемстваў, а таксама ўтрымання органаў Саюза.

Выканаўчы Камітэт распрацоўвае і прадстаўляе бюджэт на зацвярджэнне Вышэйшага Савета, кантралюе яго выкананне.

2. Даходы бюджэту Саюза фарміруюцца за кошт:

а) адлічэнняў, прадугледжваемых дзяржаўнымі бюджэтамі дзяржаў-удзельніц, па нормах і ў сумах, якія зацвярджаюцца парламентамі дзяржаў-удзельніц;

б) паступленняў ад уласнасці Саюза;

в) даходаў ад размяшчэння часова свабодных сродкаў, што знаходзяцца ў распараджэнні органаў Саюза, на дэпазітных рахунках банкаў, а таксама ад перадачы сродкаў у давернае кіраванне ў адпаведнасці з дагаворамі;

г) іншых паступленняў.

Накіраванні сродкаў бюджэту Саюза па відах расходаў зацвярджаюцца Вышэйшым Саветам па ўзгадненню з Парламенцкім Сходам.

3. Утрыманне органаў Саюза фінансуецца за кошт бюджэту Саюза, калі іншае не ўстаноўлена рашэннямі Вышэйшага Савета.

Пытанні фінансава-гаспадарчай дзейнасці органаў Саюза рэгулююцца Выканаўчым Камітэтам у адпаведнасці з нарматыўна-прававымі актамі Саюза.

Дзяржавы-ўдзельніцы самастойна нясуць расходы, звязаныя з ажыццяўленнем мерапрыемстваў, не прадугледжаных бюджэтам Саюза.

**Артыкул 31**

Дзяржавы-ўдзельніцы ствараюць неабходныя ўмовы для забеспячэння канверсоўнасці сваіх валют па бягучых аперацыях з мэтай фарміравання уніфікаванай валютнай сістэмы Саюза з наступным увядзеннем адзінай валюты.

Аб'яднанне грашовых сістэм дзяржаў-удзельніц ажыццяўляецца шляхам фарміравання адзінага эмісійнага цэнтра.

**Артыкул 32**

Дзяржавы-ўдзельніцы могуць перадаваць у карыстанне органам Саюза маёмасць, неабходную для ажыццяўлення ўскладзеных на іх паўнамоцтваў. Гэта маёмасць выкарыстоўваецца выключна ў інтарэсах ажыццяўлення задач Саюза, прадугледжаных гэтым Статутам.

***Глава X***

***Службовыя асобы органаў Саюза і іх апарату***

**Артыкул 33**

1. Службовыя асобы органаў Саюза і іх апарату назначаюцца з грамадзян дзяржаў-удзельніц.

2. Службовыя асобы апарату органаў Саюза:

а) не могуць сумяшчаць работу з іншай аплачваемай дзейнасцю, за выключэннем педагагічнай, навуковай або іншай творчай дзейнасці;

б) не маюць права займацца дзейнасцю, не сумяшчальнай з іх статусам службовых асоб апарату органаў Саюза, і выкарыстоўваць сваё службовае становішча, у прыватнасці, у інтарэсах палітычных партый і аб'яднанняў.

3. Службовыя асобы органаў Саюза і іх апарату пры выкананні сваіх службовых абавязкаў карыстаюцца сацыяльна-бытавым, медыцынскім і транспартным абслугоўваннем у парадку і на ўмовах, устаноўленых заканадаўствам дзяржавы знаходжання для адпаведных груп дзяржаўных пасад.

4. Пенсіённае забеспячэнне службовых асоб, названых у пункце 3, ажыццяўляецца ў парадку і на ўмовах, што вызначаюцца заканадаўствам для дзяржаўных служачых дзяржаў, грамадзянамі якіх яны з'яўляюцца.

***Глава XI***

***Урэгуляванне рознагалоссяў***

**Артыкул 34**

1. Пры ўзнікненні рознагалоссяў па прымяненню або тлумачэнню Дагавора аб Саюзе Беларусі і Расіі і гэтага Статута дзяржавы-ўдзельніцы будуць у духу супрацоўніцтва прыкладаць намаганні для іх справядлівага вырашэння пры дапамозе ўзаемных кансультацый і перагавораў.

Дзяржавы-ўдзельніцы будуць імкнуцца прадухіляць магчымыя рознагалоссі праз адпаведныя органы Саюза.

Вышэйшы Савет Саюза правамоцны ажыццяўляць належную пагаджальную працэдуру для ўрэгулявання рознагалоссяў.

2. У выпадку прыняцця дзяржавай-удзельніцай нарматыўнага прававога акта, які парушае гэты Статут або прынятыя ў адпаведнасці з ім нарматыўна-прававыя акты, Вышэйшы Савет і ў межах сваіх паўнамоцтваў Выканаўчы Камітэт звяртаюць увагу дзяржаўных органаў гэтай дзяржавы на такое парушэнне з мэтай яго ліквідацыі.

3. Дзяржавы-ўдзельніцы заснуюць Суд Саюза.

***Глава XII***

***Выхад з Саюза***

**Артыкул 35**

Дзяржава-ўдзельніца мае права выйсці з Саюза. Аб намеры спынення свайго ўдзелу ў Саюзе яна пісьмова паведамляе Вышэйшаму Савету і другой дзяржаве-ўдзельніцы за 12 месяцаў да выхаду.

Выхад аднаго з удзельнікаў Саюза не ўплывае на выкананне ім абавязацельстваў, што ўзніклі ў перыяд удзелу ў Саюзе, і рэалізацыя якіх абумоўлена пэўным перыядам часу.

***Глава XIII***

***Заключныя палажэнні***

**Артыкул 36**

Папраўкі да гэтага Статута могуць быць прапанаваны дзяржавай-удзельніцай, Вышэйшым Саветам і Парламенцкім Сходам. Праекты рашэнняў па прыняццю папраўак разглядаюцца Вышэйшым Саветам.

Папраўкі падлягаюць ратыфікацыі дзяржавамі-ўдзельніцамі і ўступаюць у сілу з моманту абмену ратыфікацыйнымі граматамі.

**Артыкул 37**

Для вырашэння прынцыповых пытанняў далейшага развіцця Саюза могуць праводзіцца рэферэндумы ў парадку і ў адпаведнасці з заканадаўствам дзяржаў-удзельніц.

**Артыкул 38**

Рабочай мовай органаў Саюза з'яўляецца руская мова.

**Артыкул 39**

Гэты Статут падлягае ратыфікацыі разам з Дагаворам аб Саюзе Беларусі і Расіі і ўступае ў сілу з моманту абмену ратыфікацыйнымі граматамі.

Парафіравана ў г.Маскве 2 красавіка 1997 года ў двух экземплярах, кожны на беларускай і рускай мовах.

**За Рэспубліку Беларусь**
**А.Р.ЛУКАШЭНКА**

**За Расійскую Федэрацыю**
**Б.М.ЕЛЬЦЫН.**

Сучасныя сюжэты

*Мікола КАПЫЛОВІЧ,*
*пісьменнік*

## Надомнік

З кабінета падатковай інспекцыі выкаціўся і, як гарбуз, падкаціўся да мяне нізенькі тоўсценькі чалавек з ордэнскаю планкаю на грудзях:

— Запалкі, таварыш, ёсць?

— Ёсць, — падаў яму карабок.

Ён выняў з кішэні "Мальбара", выкалупнуў з-пад блішчастай паперкі цыгарэту і пачаў прыкурваць. Рукі ў яго дрыжэлі, пальцы не слухаліся: шоргаў запалкамі аб карабок, ламаў іх, зноў шоргаў. Было відаць, што чалавека нешта непакоіла. І я не прамінуў выпадку, каб не пацікавіцца, што яго турбуе.

— Ат, — махнуў рукою стары. — Займаюся надомнай працай. І вось хадзіў у інспекцыю прасіць, каб вызвалілі ад падаткаў. Як інваліда вайны.

— А якую, калі не сакрэт, вы прадукцыю вырабляеце дома?

— Самую патрэбную для нябошчыкаў.

— ?!

— Жалобныя вянкі выраблю. Яны ў мяне прыгожанькія атрымліваюцца. З рознымі кветачкамі, зялёненькімі лісточкамі. — Скамянелы твар чалавека падабрэў, пасаладжэў, нібы распагодзіўся. — Яны надта ж хараша магілы ўпрыгожваюць. Іх у мяне людзі заўсёды ахвотна купляюць. За добрую якасць. Гадамі мае вянкі ляжаць на могілках: на сонцы не ліняюць, ад дажджоў не ржавеюць. Я не нейкі там бракароб, а майстар сваёй справы. Так што, калі вам будзе патрэбны вянок, звяртайцеся да мяне. Запішыце адрас...

— Я не збіраюся паміраць, — адмахнуўся я. — Навошта мне ваш вянок?

— Дарэмна, вельмі дарэмна не хочаце браць адрас. Калі вы не збіраецеся паміраць, дык хто-небудзь з вашых знаёмых, сяброў або радні можа памерці. Жыццё ж заўсёды канчаецца смерцю. І да яе заўсёды трэба рыхтавацца. Ад яе нікуды не ўцячэш. — Ён дакурыў да палавіны цыгарэту, патушыў недакурак, ашчадна паклаў яго ў кішэню. — Я таксама доўга затрымаўся на гэтым свеце. Не раз са смерцю на вайне сустракаўся. Але, дзякаваць Богу, жывы вярнуўся. Нават пенсіі дачакаўся. Цяпер толькі жыць ды радавацца, калі б не бюракраты. Падаткамі душаць, каб іх пранцы з'елі. Прасіў, каб вызвалілі як інваліда вайны, але дзе там. Кажуць, такіх, як я, у горадзе шмат. І калі ўсіх інвалідаў і ветэранаў вайны вызваліць ад падаткаў, дык гарадскі бюджэт без грошай застанецца...

— Трэба было да галоўнага бухгалтара звярнуцца, — памеркаваў я. — Можа, і дапамагло б...

— Быў і ў яе! — выгукнуў надомнік.

— Ну і што?

— Пачаў, як вам зараз, свае вянкі хваліць. Сказаў, што адзін, калі трэба будзе, без платы ёй падарую. За так. Яна і выгнала мяне з кабінета.

## Шабашнік і банкір

Я зайшоў на гарадскі паштамт, каб пагаварыць па міжгародняму тэлефону. Стаю каля кабіны і чакаю сваёй чаргі.

І раптам у дзверы ўваліўся барадаты хлопец у запэцканай куртцы і ў парваных красоўках. Ён падышоў да тэлефона-аўтамата, які вісеў на сцяне, набраў патрэбны нумар і, калі ў трубцы азваўся мужчынскі голас, рашуча сказаў, нібы загадаў:

— Бяжы, бугор, на паштамт! Каб адна нага была дома, а другая — тут. Зразумеў? Я чакаю цябе.

І павесіў трубку. Убачыўшы на маім твары здзіўленне, пачаў гаварыць:

— Аднаму банкіру катэдж будую. З камінам і басейнам. Жыву цяпер на гэтай будоўлі, у лесе. Там сплю ў бытоўцы і раблю. Ды вось грошы выйшлі, а выпіць хочацца. Вось і прычмыхаў электрычкаю ў горад, каб у забудоўшчыка вырваць аванс.

Не паспеў хлопец цалкам расказаць пра сваё шабацкае жыццё-быццё, як на ганак паштамта спружыніста ўскочыў і рвануў на сябе дзверы мужчына ў модным кажушку і ў андатравай шапцы. У руцэ ён трымаў новенькі дыпламат. Спыніўся каля барадатага, зірнуў на яго з прытворнай радасцю:

— Антановіч, даражэнькі! Зноў, вядома, грошы ў цябе скончыліся... Ай-яй, зноў прапіўся, мой харошы... Колькі зноў будзеш браць авансу? На бутэльку хопіць?

— Што? — вырачыў на яго вочы барадаты. — За каго, бугор, мяне лічыш? За бамжа ці парабка?

— Ну, на дзве.

— Дзвюма я толькі апахмяляюся.

— Хм, — хмыкнуў гаспадар будоўлі. — А ці не замнога будзе, Антонавіч, га? Ці не перашкодзіць аванс рабоце?

— Я ўмею і піць, і рабіць.

— Гэта я ведаю. Такога, як ты, майстра трэба яшчэ пашукаць. Днём з агнём не знойдзеш.

— Каб не шукаць, кладзі трыста тысяч. Сёння ж выхадны.

— Так многа! — жахнуўся забудоўшчык. — Дык ты ж пакуль іх не прасадзіш, за кельму не возьмешся!..

— Калі не пакладзеш, дык сапраўды не вазьмуся! — насядаў хлопец. — Пайду камерсантам мураваць хаціны. Даўно мяне запрашаюць. Заўтра ж пайду!

— Ціха, Антонавіч, ціха, — падазрона зірнуў на мяне банкір. — Хадзем на вуліцу і там пагамонім.

Яны выйшлі за дзверы, селі на лаўку. Праз акно мне было відаць, як гаспадар будоўлі выцягваў з дыпламата, пералічваў і падаваў у рукі шабашніка грошы. Потым яны падняліся з лаўкі і пайшлі ў бок вакзала. Банкір аж выгінаўся перад шабашнікам, нібы перад вялікім начальнікам, забягаў яму наперад і ліслівa зазіраў у вочы. Як ганаровага пана, вырашыў правесці і пасадзіць барадатага ў электрычку, каб той, барані Бог, не застаўся ў горадзе і не трапіў у выцвярэзнік. Каб заўтра ўзяў у руку кельму.

Паслушайте специалиста

# Если вы хотите иметь хороший сад...

Если вы хотите иметь хороший сад, позаботьтесь о хорошем посадочном материале. Выбирая саженцы плодовых культур, найдите место окулировки или прививки подвоя. В этом месте на коре заметен разрез коры, а с обратной стороны виден срез "шипа" дичка или имеется сам "шип" (рис. 1, п. 1, 2, 3).

На стволе не должно быть острых веточек-колючек. Правда, у саженцев алычи, сливы могут быть острые побеги — "шпорцы". Это плодовая древесина. Такой осмотр даст возможность установить: культурный это саженец или обычная дичка.

Несколько сложнее с саженцами черешни, так как ее сорта прививают в основном на дикую черешню. При гибели привитого сорта у подвоя пробуждается спящая почка и вырастает большой дикий побег, при быстром росте которого кора растрескивается и создается впечатление, что деревце является привитым. По листьям же практически невозможно отличить культурный сорт черешни от дикой формы.

Потом осмотрите корни. Ведь не зря в народе говорят: "Смотри в корень!" На корнях не должно быть наростов, "желваков". Наличие их указывает на поражение опасной грибковой болезнью — корневым раком (рис. 1, п. 4). Если вздутия находятся на конце корней, то их можно срезать, и при посадке корни обмакнуть в 1-процентный раствор медного купороса. Но при поражении центрального корня, корневой шейки или места окулировки вылечить саженец путем удаления наростов и дезинфекции не всегда удается. В процессе роста дерева развиваются новые наросты, и через 5—8 лет оно погибает. Наросты разрушаются и заражают почву спорами гриба, которые сохраняются в почве до 5 лет. На этом месте садить плодовые культуры нельзя.

Нужно отличать раковые вздутия на корнях плодовых деревьев от клубеньковых образований на саженцах облепихи. На облепихе размножаются азотофиксирующие бактерии, которые улучшают азотный обмен растения.

Не поленитесь сделать срез концов корней. Он должен быть серо-зеленого или белого цвета. Коричневый цвет указывает на подмерзание или подопревание корней.

После осмотра корней проверьте цвет коры на стволе. Кора у здоровых саженцев темно-зеленого, с солнечной стороны буровато-зеленого цвета. Если на коре будут красно-коричневые пятна, значит, не исключено заражение европейским или черным раком. Позже кора мертвеет, растрескивается, и получается перетяжка ствола (рис. 1, п. 5). Лечить такое дерево можно, но очень трудно. Без лечения или прививки "мостиком" дерево погибает.

Верхушка саженца должна быть одревесневшей и заканчиваться почкой. Невызревшая древесина подмерзает. Поэтому приобретать саженцы нужно не раньше середины октября.

Саженцы семечковых (яблоня, груша, айва) и косточковых (слива, алыча, черешня, вишня) культур реализуются в большинстве однолетками, реже двухлетками (рис. 1, п. 1, 2, 3). На однолетнем саженце почти не бывает ответвлений. Исключение составляют саженцы алычи, сливы, вишни и отдельных сортов яблони — Атей, Ауксис, Память Сикоры, Теллисаар и др. Высота саженца (стандартного однолетнего), привитого на сильнорослом подвое, составляет 120—140 см. На карликовом подвое она достигает 80—100 см.

Корневая система сеянцевых подвоев отличается от клоновых наличием скелетных корней, которые малоразветвленные и имеют сравнительно небольшое количество мелких обрастающих корешков — "мочек". У клоновых подвоев почти нет скелетных более толстых корней, а больше всего тонких, мочковатых (рис. 1, п. 1, 3).

Не стремитесь покупать высокорослые саженцы, так как после посадки их обязательно нужно будет укорачивать до высоты 100—120 см, а тем самым придется срезать наиболее развитые почки. Обойтись без обрезки нельзя, потому что крона будущего дерева вырастет на большой высоте и с острым отхождением ветвей от ствола. Особенно это касается черешни, алычи, сливы. У этих пород саженцы в питомнике растут до 180—200 см. Нижние почки мелкие, менее развитые, и из них формируется не совсем прочный "скелет" кроны, дерево позже начинает плодоносить. Лучшим саженцем будет невысокий (120—140 см) с разветвлениями, сформированными в питомнике.

Двухлетний саженец имеет 3—4 ветви. Угол отхождения их от ствола должен быть не менее $45^0$, но лучше — 60—$80^0$.

И еще один житейский совет: не покупайте у "любителей-питомниководов" саженцы с пометками краской на стволах, срезах. В большинстве своем это ворованные саженцы с опытных садов, где проводятся исследования на развитие болезней. Не исключено, что на основе водоэмульсионных красок проводилось заражение деревьев раковыми болезнями. Для научных целей это необходимо. После изучения такие саженцы не реализуются, а сжигаются. А ворам все равно, что продавать. Порой они даже ссылаются на институт плодоводства. Поэтому и пошла молва, что в п.Самохваловичи саженцы заражены раком.

Во-вторых, обращайтесь к надежным лицам, покупайте лучше на дому. А еще лучше держите связь с отделом селекции плодовых культур по адресу: **223013, Самохваловичи Минского района, БелНИИ плодоводства, отдел селекции плодовых культур. Тел. 901-689, 901-140.** Можно заключить договор на выращивание саженцев в любом количестве на нужных подвоях и всех распространенных плодовых пород. Только у нас вы получите информацию о сортах, проверенных в коллекционных садах отдела, и приобретете новые сорта, выведенные в институте. Сортовую чистоту гарантируем.

При выборе саженцев ягодных культур — черной, красной, белой, золотистой смородины, крыжовника, малины обращайте внимание на наличие почек на корнях или в нижней части ветвей (рис. 2, п. 1, 2). С этих почек вырастают новые побеги. Даже если саженец небольшой, все равно формируется полноценный куст.

Осматривая концы веток, можно узнать, поражается ли сорт мучнистой росой. Поврежденные ветви имеют белый или сероватый налет, который легко стирается рукой. Побеги, как правило, тонкие, искривленные.

Стандартный саженец кустарниковых культур имеет 2—3 ветви длиной 30—40 см. У малины — это однолетний побег с хорошей мочковатой корневой системой.

Садить саженцы нужно глубже, чем росли в питомнике. Это вызовет образование новых корней и дополнительных веток. После посадки обязательно обрежьте верхушки веток (можно весной до распускания почек). Пусть на один год позже получите первый урожай, но зато будет полноценный и более урожайный куст. Одновременно с обрезкой удалите поврежденные болезнями концы веток.

Не покупайте больших и старых кустов. На них уже нет плодовых почек в середине веток. Старые побеги часто повреждены вредителями. Если срезать ветвь, можно увидеть вместо серо-зеленой сердцевины отверстие черного цвета. Это результат "деятельности" стеклянницы. Такие ветви будут очагом инфекции, их нужно срезать и сжигать (см. рис. 2).

На старых кустах чаще всего можно встретить почки, поврежденные клещом — опасным и трудно уничтожаемым вредителем. Визуально поврежденные почки заметны в любое время года, а весной особенно хорошо. Зараженные почки имеют круглую форму, крупнее здоровых. Последние конической формы, прижатые к ветвям (рис. 2, п. 3 б).

На листьях не должно быть желтых хлоротичных пятен, полос. По данному признаку можно судить о зараженности посадочного материала вирусами или повреждении ядохимикатами. Такой материал непригоден для посадки, особенно у земляники садовой (в народе ошибочно называют клубникой).

Рассада земляники должна быть только однолетней, с хорошо развитой корневой системой (рис. 3) и иметь три и больше листьев.

Когда вы купили саженцы, оборвите на них листья. Часто можно видеть, когда везут на большие расстояния деревья и кусты с листьями. Это плохо. Ведь корни уже отрезаны, они не поставляют воду, а листья продолжают испарять ее, отнимая из побегов, ветвей, ствола. Такой саженец хуже приживается.

После посадки, несмотря на влажную почву, полейте. Вода уплотнит почву возле корней, удалятся пустоты, и при теплой осени может происходить рост корешков, что улучшит приживаемость. Когда вода поглотится почвой, замульчируйте приствольный круг торфом, перегноем, перепревшим навозом или просто рыхлой почвой. Возле стволика насыпьте повыше земли (до 30—40 см). Тем самым вы создадите лучшие условия для приживаемости и перезимовки деревьев и больше вероятности уберечь их от повреждения мышами. Весной холмик разровняйте до места прививки и не забывайте в течение периода вегетации поливать, подкармливать и защищать деревья и кустарники от вредителей и болезней.

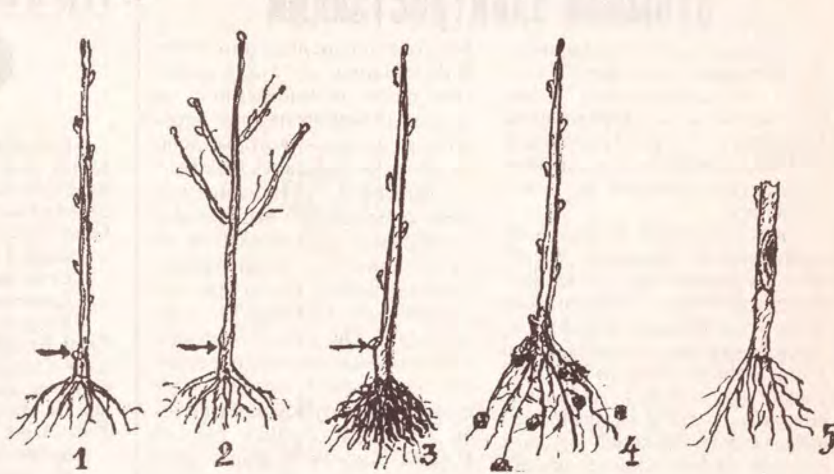



**Рис. 1. Саженцы яблони.**
1 — однолетка, привитая на сеянцевом подвое. 2 — двухлетка, привитая на сеянцевом подвое. 3 — однолетка, привитая на клоновом подвое. 4 — однолетка, корни которой повреждены корневым раком. 5 — повреждение ствола черным раком (стрелками указаны места вырезки "шипа").




**Рис. 2. Саженцы ягодных культур.**
1 — смородины. 2 — малины (стрелки указывают на почки корневой системы). 3 — ветви черной смородины: а — здоровая; б — пораженная почковым клещом; в — поврежденная стеклянницей.




**Рис. 3. Рассада земляники.**
1 — стандартная (I сорт). Нестандартная: 2 — недоразвитая; 3 — вытянутая; 4 — мало корней.

**Д.ГРАКОВИЧ,**
**ст. научный сотрудник БелНИИ плодоводства, кандидат сельскохозяйственных наук.**

### Служба "01" інфармуе

За мінулы тыдзень у рэспубліцы зарэгістравана 295 пажараў, у якіх загінулі 16 чалавек.

Як паведамілі карэспандэнту БелТА ў Галоўным упраўленні ваенізаванай пажарнай службы, агнём знішчана і пашкоджана 154 пабудовы, 15 адзінак тэхнікі, 27 тон грубых кармоў, 32 жывёліны.

Матэрыяльны ўрон склаў 1 мільярд 558 мільёнаў рублёў.

**БелТА.**

Спорт

### Миллион за рекорд

Подтянуть отставание американских легкоатлетов в марафоне своеобразно решила бостонская обувная фирма "Нью бэйленс". Тому спортсмену, кто установит в нынешнем году национальное достижение в беге на 42 километра 195 метров, она намерена выплатить миллион долларов. Особых условий в борьбе за обладание таким призом не предусмотрено, но поговаривают, что претендент обязательно должен быть обут в кроссовки именно этой фирмы.

### Если отец чемпион...

Достойный наследник появился у поляка Анджея Бахледы. Наверное, каждый уважающий себя болельщик знал этого горнолыжника. Он в свое время более сорока раз завершал соревнования в числе 10 сильнейших на этапах Кубка мира, шесть раз поднимался на его пьедесталы почета, а в 1972 году вообще был первым. В коллекции Бахледы-старшего есть также две медали мировых чемпионатов. И вот теперь на старт вышел его сын — тоже Анджей.

### Вывели за скобки

Снова передвигается на своих двоих, и вполне прилично, британский велогонщик Крис Бордмен. Олимпийскому чемпиону и обладателю мирового рекорда в часовой езде после автокатастрофы на Тур де Франс в 1995 году сделали операцию. Ему скрепили треснувшие кости правой ноги двумя скобками, каждая длиной по 5 сантиметров. Теперь инородные тела у него изъяли, и появилась надежда, что знаменитый спортсмен будет не только хорошо ходить, но, как и прежде, выступать в гонках.

### Затмит славу Пеле?

Превзойти в мастерстве короля футбола Пеле имеет все возможности Роналдо Луис Назариу ди Лима, или просто Роналдо. Об этом заявил самый, пожалуй, знаменитый нынче в мире форвард, тоже бразилец Ромарио. Оба они выступают в испанском чемпионате и могут не понаслышке судить об уровне игры друг друга. Еще один известный бразилец, в свое время игравший с Пеле, а теперь тренер Марио Загало придерживается того же мнения.

### Разговорчики в строю!

Рекордный штраф в 20 тысяч долларов выплатит Эмил Костадинов. Болгарский форвард, выступающий сейчас за клуб "Фенербахче", покритиковал тренера команды Себастьяно Лазарони за то, что "бразильцы не имеют ни одной интересной идеи". А ведь тот — именно бразилец, и такого позора стерпеть не смог. За что и придется расплатиться несдержанному на язык спортсмену.

### Нет дыма без огня

Слухи о взятках и договорных матчах в португальском футболе привели к тому, что 66 процентов болельщиков этой страны потеряли веру в справедливость итоговых результатов. Только 18 процентов респондентов сказали, что они верят им, а 16, по сведениям проводивших опрос любителей спорта газеты "Диариу ди нотисиаш" и радио ТСФ, не составили пока еще представления об этом. Такое недоверие негативно отразилось на посещаемости стадионов, уровень которой сейчас самый низкий за последние годы.

**ЭКСТРА-ПРЕСС.**

## ТЕЛЕПРОГРАММА

### Среда, 16 апреля

**Белорусское телевидение**

**7.30** Утренний коктейль.
**7.45, 17.50** "Музыкальная обойма". Белорусский хит-парад.
**7.50, 17.40** Экономикст.
**8.00, 13.00, 15.00, 18.00, 0.10** Новости.
**8.10** "В плену юности своей..." Док.фильм.
**8.40** Туробъектив.
**9.00** ТВ — школе. История Беларуси. 7-й класс. Культура в XVII — XVIII веках.
**9.30** Мультиклуб.
**10.00** "Забор с голубым глазом", "Кешка и фрукты", "Кешка и спецназ". Короткометражные фильмы.
**10.30** Бездельник.
**11.05, 18.20** Сериал "Истории знаменитых побегов". "Побег графа дэ ла Валета".
**12.00** Видимо-невидимо.
**15.15** Видеокурс французского языка.
**15.45** "Остров вдохновения".
**16.10** "Ивенецкие гончары". Телеочерк.
**16.30** Гости в дом. Мост.
**17.00** Музыкальный антракт.
**17.10** Арсенал. Программа для армейцев.
**19.15** Тема дня.
**19.35** Темная комната. "Звезда Давида".
**20.00** Ток-шоу "Это моя работа". Профессия — дирижер.
**20.25** Авто-парк.
**20.40** Колыбельная.
**21.00** Панорама.
**21.45** "Цептер" с миссией здоровья по всему миру". Видеофильм.
**21.50** Чемпионат мира по хоккею. Беларусь — Нидерланды. 2-й и 3-й периоды.
**23.30 23.00** Музыкально-развлекательная программа "Королевская охота".
**0.20** Футбол. Чемпионат Беларуси. "Динамо" (Брест) — "Динамо" (Минск). 2-й тайм.

**ОРТ**

**11.00, 14.00, 17.00, 23.15** Новости.
**11.15** Андрей Миронов и Александр Ширвиндт в фильме "Небесные ласточки". 1-я серия.
**12.35** Леонид Якубович в телеигре "Колесо истории".
**13.15** Парижские тайны Эльдара Рязанова. Клод Лелюш.
**13.55, 20.40, 23.35** Программа передач.
**14.20** "Легенды острова сокровищ". Мультсериал.
**14.45** Кактус и К.
**14.55** До-ми-соль.
**15.15** Зов джунглей.
**15.40** "Нико и его друзья". Молодежный сериал.
**16.10** ...До шестнадцати и старше.
**16.35** Вокруг света.
**17.20** "Девушка по имени Судьба". Сериал.
**18.05** Погода.
**18.10** Час пик.
**18.35** Угадай мелодию. Телеигра.
**19.00** Парижские тайны Эльдара Рязанова. Клод Лелюш.
**19.45** Спокойной ночи, малыши!
**20.00** Время.
**20.45** Михаил Кононов и Алексей Грибов в комедии "Начальник Чукотки".
**22.30** Анастасия Вертинская в новой программе "Другие берега".
**23.25** Пресс-экспресс.

**Канал "Россия"**

**7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00** Вести.
**7.15** С добрым утром!
**8.05** "Клубничка". Телесериал.
**8.35** L-клуб.
**9.10** "Санта-Барбара". Худ.фильм.
**13.20** Ти-маркет.
**13.25** Автограф.
**13.30** Окно.
**13.55** Ноу-хау.
**14.10** Иванов, Петров, Сидоров и другие.
**14.50** Парламентарий.
**15.20** Экспо-вестник.
**15.30** "Клубничка". Телесериал.
**16.15** Там-там новости.
**16.25** Лукоморье.
**16.50** Посмотри на себя.
**17.00** Ваше право.
**17.15** Люди, деньги, жизнь...
**17.45** Россияне.
**18.05** "Санта-Барбара". Худ.фильм.
**19.35** Добрый вечер.
**20.25** Баскетбол. Чемпионат России. 1/2 финала.
**22.35** "Гете, Малер, Светланов... Остановись, мгновенье!"
**23.30** Кафе "Обломов".
**0.10** Товары — почтой.
**0.30** Телемагазин.

**Санкт-Петербург**

**11.55, 13.55, 15.55, 18.55, 21.55** Информ ТВ.
**12.10** "История любви". Сериал.
**13.00** Срок ответа — сегодня.
**13.35** Советы садоводам.
**14.10** "Раймонды многоликий образ". Фильм-балет.
**14.45** "Странный мир института Уилсона Эмери". Худ.фильм. 2-я серия.
**15.35, 20.45** Телеслужба безопасности.
**16.10** Еще одна Россия.
**16.55** Зебра.
**17.30** Телемагазин.
**18.40** Большой фестиваль.
**19.15** Спорт.
**19.20** "История любви". Сериал.
**20.15** Финансы для региона.
**21.05** "Странный мир института Уилсона Эмери". Худ.фильм. 2-я серия.
**22.05** Событие.
**22.20** Спортивное обозрение.
**22.30** "Телекомпакт". Музыкальное шоу.

**НТВ**

**5.00** Сегодня утром.
**9.15** Утречко.
**9.30** Док. фильм "Дикая природа".
**10.30, 17.30** Программа для детей. "Улица Сезам".
**11.00, 13.00, 15.00** Сегодня днем.
**12.00** Открытый мир.
**13.20** Большое "Времечко".
**15.35** Дистанция 60.
**16.35** Кинотеатр юного зрителя. "Голубое дерево". Худ.фильм.
**18.00, 21.00** Сегодня вечером.
**18.40** Герой дня.
**19.05** Мир кино. "Игра в бильярд: поцелуйчик". Худ. фильм (США).
**20.45** Русский альбом.
**21.45** Час сериала. "Крутой Уокер: правосудие по-техасски".
**22.40** Времечко.
**23.00** Сегодня в полночь.
**23.20** Ночное "Времечко".
**24.00** Меломания: "Лед Зеппелин: песня остается неизменной". Часть 2-я.

**ТВ-6 Москва**

**18.10** Сериал "Рабыня Изаура".
**18.55, 20.05, 22.45** Шесть новостей.
**19.05** Ток-шоу "Я сама": "Мой муж — бывший гомосексуалист".
**20.15** Сериал "Династия II (Семья Колби)".
**21.10** Те Кто.
**21.40** Сериал "Новые мстители".
**22.35** Шоу Бенни Хилла.
**23.00** Дорожный патруль.
**23.13, 0.20** Диск-канал.
**0.00** Знак качества.

**8-й канал**

**18.00** Мульт-планета.
**18.15** Программа Кеннета Копланда.
**18.45** Повторный экран. Х/ф "Все будет хорошо".
**20.15** Веселые мелодии.
**20.25** Справочная служба-экспресс.
**20.30** Сериал "Горец".
**21.30** Полископ.
**22.00** Чак Норрис в х/ф "Ковбой".

## Купон для частных объявлений

**Заказ на размещение рекламного объявления в газете "Народная воля"**

Ф.И.О. заказчика ____________________
проживающего ____________________
____________________ тел. ____________
Прошу опубликовать в газете "Народная воля" мое рекламное объявление под рубрикой ____________________

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

Квитанция об оплате прилагается.

(Дата) __________ (Подпись) ____________________

За допущенные по вине заказчика ошибки редакция ответственности не несет.

*Примечание. За редакцией сохраняется право литературного и технического редактирования объявлений.*

**Стоимость одной газетной строки (30 знаков) 15 000 рублей. Оплата прозводится почтовым переводом на расчетный счет редакции газеты (см. ниже) или непосредственно через бухгалтерию "Народной воли".**

**Адрес редакции: г. Минск, ул. Энгельса, 34а. Р/с 3012122101135 в МинскКомплексБанке, код 734. Телефоны/факсы: 229-29-04, 229-29-06.**



**Адрас рэдакцыі:**
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 229-28-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 229-29-04.

**Індэкс 63222.**

**Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ**

За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя адказнасці не нясе.
Рэгістрацыйнае пасведчанне №246. Нумар газеты надрукаваны з дыяпазітываў у ЗАТ "Летувас рытас". Адрас: г. Вільнюс, пр-т Гедыміна, 12а.
Фармат А-2. Тыраж: першы завод —61 000 экз. Заказ № 647